

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1095

12. TRAVNJA 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

Uručeni ugovori za projekte prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija

**Za 33 projekta
1,5 milijuna eura**

SADRŽAJ

8

Potpisani ugovori s udrugama
za sedam »malih matica«

**Potrebe udruga
pretočene u projekte**

10

15 godina rada Zavoda za kulturu
vojvođanskih Hrvata (V.)

**Uređenje, opremanje
i prve programske
aktivnosti**

12

Jasna Vojnić, kandidatkinja HDZ-a
na parlamentarnim izborima
u Hrvatskoj

**Izabrali smo da nas
izazovi izaberu**

18

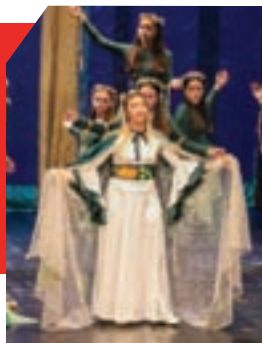
Obrazovanje na hrvatskom
**Iskustvo koje bi rado
ponovili**

30

Opera za djecu Petrovaradinca
Franje Štefanovića

**Hrvatska turneja
Šumske kraljice**

32

Društva iz Viteza i Subotice
gostovala u Somboru

Nazorova večer folkloru

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mira Tumbas (predsjednica), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivan Ušumović

(novinar, urednik sportske rubrike)

Zvonko Sarić

(novinar)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

**Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju**

Tamo i ovdje

Srbi u Hrvatskoj uskoro će dobiti četrdesetak kulturnih centara diljem Hrvatske. Od malih seoskih dvorana do velikih domova u Rijeci, Zagrebu, Vukovaru. Za srpsku manjinu u Hrvatskoj ti projekti financiraju se iz proračuna Vlade Hrvatske, kroz posebne programe za nacionalne manjine (koji provodi za sve manjine u Hrvatskoj, ali s mjerama specifičnim za svaku manjinu). U pitanju su dva programa iz dva proračunska razdoblja, od 2017. do 2020. godine i drugi od 2021. do 2024. godine. Kako su prenijeli mediji u Hrvatskoj, za planirane projekte izgradnje kulturnih centara za srpsku manjinu do sada je odobreno 26 milijuna eura.

Hrvati u Srbiji neće dobiti ni 10 domova kulture, dobit će sedam »malih matica«: tri u Bačkoj, tri u Srijemu i jedna u Banatu. I ne, neće ih financirati Vlada Srbije već Vlada Hrvatske. I nije to jedino gdje Hrvatima u Srbiji, tamo gdje im ne pomaže domicilna država, Zagreb priskače u pomoć. Hrvatski dom – Matica, nove jaslice, projekti prekogranične suradnje, stipendije za studente, prijevoz učenika koji pohađaju nastavu na hrvatskom, izvannastavne aktivnosti, potpora udrugama... Svega toga ne bi bilo da nije potpore iz Hrvatske. Dakle, još jednom da ne bude zabune: sredstva za sve to ne stižu od države u kojoj živi hrvatska nacionalna manjina već iz proračuna Vlade Hrvatske.

I da se vratim na Operativni program za nacionalne manjine. Dokument je to Vlade Hrvatske na 40 stranica u kome su za svaku manjinu razrađene specifične aktivnosti. One opće, definirane programom, odnose se i na zajamčeno pravo na zastupljenost manjina u Hrvatskom saboru i nižim razinama vlasti, na praćenje zastupljenosti u zapošljavanju u javnim službama te praćenje ostvarivanja prava prednosti i zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina i poduzimanje mjera da se dosljedno provede Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, zastupljenost u predstavničkim tijelima na državnoj i lokalnoj razini te u upravnim i pravosudnim tijelima...

Moglo bi se nešto i prepisati.

Z. V.

Zajednica graditeljskih škola iz Hrvatske u posjetu Hrvatskom domu – Matici

Zajednica graditeljskih škola iz Hrvatske posjetila je prošloga četvrtka Hrvatski dom – Maticu.

Povod dvodnevnog posjeta Subotici, prema riječima predsjednika ove zajednice i ravnatelja Gradi- teljsko-geodetske tehničke škole iz Splita **Filipa Relje**, je obilazak secesijskih gradova u okviru stručnog skupa »Secesija«, pa će tako nakon ovog secesijskog grada, 43 profesora i ravnatelja srednjih graditeljskih škola po- sjetiti i Pečuh te Budimpeštu.

Zajednica graditeljskih škola inače ima višegodišnju suradnju sa subotičkom Politehničkom školom, koja je započela prije nekoliko godina putem natječaja Ministar- stva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske za finan-

ciranje projekata sa školama koje obrazuju učenike na hrvatskom jeziku.

»Ta je suradnju trajala tri godine do korone, kada je stalo, ali se nadam da će Ministarstvo nastaviti s takvim natječajima. Politehnička škola nam je bila idealan par- tner, i oni su dolazili k nama u Karlovac, Zagreb, a i mi smo koristili svaku priliku doći ovdje. Imali smo suradnju sa smjerom arhitektonski tehničar kojeg imamo i mi pa smo uvijek smislili neku zajedničku temu, a ove godine četiri moja učenika su bila ovdje na stručnoj praksi, odnosno na mobilnosti, preko projekta *Erasmus+*. Posjet Subotici već tradicionalno završavamo večer- as u Tavankutu«, kaže dopredsjednica Zajednice graditeljskih škola iz Hrvatske i ravnateljica Mješovite industrijsko-obrtničke škole iz Karlovca **Snježana Erdeljac**.

Profesore i ravnatelje srednjih graditeljskih škola primila je i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vi- jeća **Jasna Vojnić**, koja ih je upoznala s hrvatskom zajednicom u Srbiji, izgradnjom Hrvatskog doma – Matice, kapitalnim projektima hrvatske zajednice koje financira Vlada Hrvatske i radom Hrvatskog nacionalnog vijeća. S obrazovanjem na hrvatskom upoznala ih je članica Izvršnog odbora HNV-a zadu- žena za obrazovanje **Nataša Stipančević**.

Filip Relja ovom se prigodom zahvalio i istaknuo da su otvorene mogućnosti suradnje, što podrazumi- jeva prijem učenika koji bi boravili u Hrvatskoj.

Domaćin u Subotici bila im je vijećnica HNV-a i profe- sorica Politehničke škole **Mira Tumbas**.

I. P. S.

Mapa investicijskih prilika u Srbiji

Prošle godine, najprije u Beogradu, a zatim i u Ujedi- njenim narodima u New Yorku i na Međunarodnom sajmu investicija i trgovine u Kini, svjetskoj javnosti je predstavljena Mapa investicijskih prilika u Srbiji, s cilje- vima održivog razvoja. Prema ovoj Mapi, koju su izradili Ured Ujedinjenih naroda za razvoj s Ekonomskim fakulte- tom i Vladom, u Srbiji je najisplativije ulagati u proizvodnju hrane i pića, obnovljive izvore energije, infrastrukturu, teh- nologije i komunikacije i zdravstvo, prenosi RTS.

Sve više je i naselja na principu energetski efikasne gradnje, a na popisu su i organska hrana, softverska rje- šenja u poljoprivredi, biotehnologija i zdravstvo u najši- rem smislu. Sve to zahtijeva velike investicije.

Bojan Stanić iz Privredne komore Srbije kaže kako oko 80 posto firmi za financiranje koriste uglavnom vla- stita sredstva.

»Desetak posto ide na kredite poslovnih banaka i ono što također koriste za financiranje jesu takozvana avan- sna plaćanja, kojih ide nekih 7 posto i svega 3 posto i manje od toga ide na ostale izvore financiranja. Dakle, naše tržište kapitala što se tiče financiranja privrede je re- lativno plitko, relativno slabo razvijeno i s te strane postoji ogroman prostor da se unaprijedi taj ambijent kroz više izvora financiranja«, objašnjava Stanić.

Što se tiče geografskog područja, investitori i dalje naj- radije idu u Vojvodinu i Beograd.

Mapa je i jedan od alata za dostizanje ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Srbija, kao jedna od potpisni- ca Agende, obvezala se da će do 2030. ispuniti svih 17 ciljeva održivog razvoja.

Izbori za zastupnike u Hrvatskom saboru

Glasa se u Hrvatskoj i inozemstvu

Službena izborna promidžba za parlamentarne izbore u Hrvatskoj koji će biti održani u srijedu, 17. travnja (odnosno 16. i 17. travnja u dijaspori), u punom je jeku. Političke stranke i neovisne liste diljem

dine tome će doprinijeti i odluka da se izbori održavaju u srijedu. Istina, srijeda će u Hrvatskoj biti neradni dan, ali u dijaspori neće, što bi moglo smanjiti izlaznost, piše *narod.hr*.

Hrvatske nastoje pridobiti glasače za svoje programe i kandidate. Promidžba se odvija i u dijaspori za kandidate u izbornoj jedinici 11 u kojoj pravo glasanja imaju hrvatski državljani koji u njoj nemaju boravište i u kojoj se bira tri saborska zastupnika.

U izbornoj utrci je 165 lista u 11 izbornih jedinica, a u dvanaestoj izbornoj jedinici u kojoj biraju pripadnici nacionalnih manjina za naklonost birača će se nadmetati 17 kandidata. Najviše lista, njih 18, u devetoj je izbornoj jedinici, a najmanje, njih 8, u jedanaestoj izbornoj jedinici.

Ove godine ima 27 prijavljenih lista manje nego na prošlim izborima, ali se povećao broj koalicijskih lista. Za jedan saborski mandat natječe se 15 kandidata. Najstariji kandidat ima 95 godina, najmlađi 18, a na listama je 56 posto muškaraca, te 44 posto žena. Neke stranke imaju manji broj žena, stoga će morati platiti kazne.

Glasanje u inozemstvu (dijaspori) na svakim je izborima pomalo u sjeni iz različitih razloga – jer sežu do malog broja birača koji sudjeluju, kompleksnosti registracije birača, udaljenosti, pa do predvidljivosti rezultata i malog broja mandata, piše portal *narod.hr*.

Ove godine hrvatski predsjednik **Zoran Milanović** donio je odluku da se parlamentarni izbori održavaju u srijedu, odnosno u inozemstvu u utorak, 16. i u srijedu, 17. travnja. Od 2010. glasa se samo u gradovima u kojima su hrvatska diplomatsko-konzularna predstavništva čime se znatno smanjila izlaznost dijaspore na izbore. Ove go-

Na posljednjim saborskim izborima u inozemstvu je bilo gotovo 185.000 birača, iako se procjenjuje da u inozemstvu živi najmanje četiri milijuna Hrvata. Izbori 2020. godine održani su u 42 države, na 112 biračkih mjesta, najviše ih je bilo u BiH (45) i u Njemačkoj (11).

Izbori će biti održani na 65 destinacija, tj. 109 biračkih mjesta. U pravilu izbori se održavaju u prostorima diplomatsko-konzularnih predstavništava gdje je to tehnički provedivo. Osim u BiH, gdje se zbog velikog broja birača (na glasače iz BiH otpada oko tri četvrtine svih glasova u XI. izbornoj jedinici) oni provode i izvan predstavništava, kao npr. Mostar, Sarajevo, Tuzla, Vitez, Livno i Orašje.

J. D.

Biračka mjesta u Srbiji

Glasanje na predstojećim parlamentarnim izborima u Hrvatskoj za hrvatske državljane u Srbiji bit će održano u utorak, 16. i srijedu 17. travnja od 7 do 19 sati na dva biračka mjesta: u Konzularnom uredu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu (Ulica kneza Miloša 82/I. kat) te u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici (Ulica Maksima Gorkog 6).

Uručeni ugovori za projekte prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija

Za 33 projekta 1,5 milijuna eura

»Mislim da bi svatko od nas trebao posjetiti Srbiju i vidjeti kako oni tamo žive i vidjeti kakav doprinos ima ovaj program. Financijska podrška je iz godine u godinu sve veća, a jedan od razlog za to je izrazita disciplina prilikom korištenja ovih sredstava i svaki euro je iskorišten na pravi način«, kazao je Domagoj Mikulić

Prema objavljenim rezultatima natječaja Programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije za 2024. odobreno je 33 projekta ukupne vrijednosti 1,5 milijuna eura. Za prekogranično umrežavanje i jačanje kapaciteta Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske odobrilo je 30 projekata vrijednosti od 11.450 do 45.000 eura, a za investicijska ulaganja novce će dobiti tri projekta po 135.000 eura.

Pomoć hrvatskom narodu u Vojvodini

Ugovori su projektnim partnerima uručeni u petak, 5. travnja, u Osječko-baranjskoj županiji iz koje je i pokrenuta inicijativa za prekogranične projekte. Zamjenik župana koji obnaša dužnost župana Osječko-baranjske županije **Mato Lukić** podsjetio je da je program prekogranične suradnje od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije počeo 2022. godine, te istaknuo kako je pokrenut upravo iz Osječko-baranjske županije na inicijativu tadašnje ministricice **Nataše Tramišak** i tadašnjeg župana **Ivana Anušića**.

»Paralelno s tim programom mi ćemo i dalje snažno pomagati Hrvate u Vojvodini i Srbiji, BiH, Crnoj Gori, sve naše udruge koje promiču kulturu i baštinu hrvatskog naroda kako bi sačuvali njihovu opstojnost«, rekao je Lukić.

U ime državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonka Milasa** nazočnima se obratio savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u ovom uredu dr. sc. **Milan Bošnjak**.

»Ova ustrajnost Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU koje evo već treću godinu s velikim uspjehom i proračunom provodi projekt potpore hrvatskim udrugama i institucijama u Srbiji, kao i izrazite aktivnosti Osječko-baranjske županije i još nekih jedinica područne i lokalne samouprave pokazuju da Središnji državni ured koji je središnje tijelo za njegovanje odnosa s Hrvatima izvan Hrvatske u tome nikako nije sam. To je ono što nas

ohrabruje i što nam daje nadu da će se te veze hrvatskoga naroda u Hrvatskoj i izvan njenih granica još više osnaživati, a to nam je osobito važno u Srbiji«, istaknuo je Bošnjak te podsjetio na aktualne projekte koje Središnji državni ured realizira s Hrvatima iz Srbije.

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** je istaknula kako Hrvati iz Srbije nikada ne zaboravljaju one »koji su bili uz nas na samim počecima kad nikog nije bilo, kad nije bilo ovakve podrške«, te kako je sadašnji potpredsjednik hrvatske Vlade i ministar obrane **Ivan Anušić** inicijator ne samo ovog projekta već projekta osnaživanja Hrvata u Srbiji.

»Podrška je kontinuirana, zahvaljujemo Ministarstvu što je prepoznalo tu potrebu i nakon tri godine plodovi se vide kod nas. Trebamo još reći da su potrebe Hrvata u Srbiji zaista velike što svjedoči da je predano ukupno 117 projekta, od čega su odobrena 33 koja ćemo danas potpisati. Od toga su više od 50 posto dobile župe, što

znači da i od strane Crkve postoje velike potrebe, a ne samo od udruga. Hrvatska zaista razumije potrebe Hrvata u Srbiji, Ministarstvo podržava sve ono što je nama zaista potrebno i na tome im se ovom prilikom zahvaljujemo. Veća podrška podrazumijeva i našu obvezu da u našim sredinama sudjelujemo u životu hrvatskog puka, da razvijamo naše programe i da i na predstojećim izborima isto tako posvjedočimo pripadnost našoj zajednici i zahvalnost Hrvatskoj. Obećajemo da ćemo i nadalje biti posvećeni, odgovorni, da će biti velika kohezija kakva već jeste«, rekla je Vojnić.

Položaj Hrvata u Srbiji prioritet hrvatske Vlade

Državni tajnik u Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova EU **Domagoj Mikulić** je istaknuo kako je položaj Hrvata kao nacionalne manjine u Srbiji uvijek bio prioritet hrvatske Vlade, ali i spomenutog ministarstva.

»Pokazali smo to tijekom nekoliko godina nebrojeno puta i dokazali to danas ovdje u Osijeku gdje se, simbolično, treću godinu zaredom nalazimo i imamo priliku podijeliti vam ove vrijedne ugovore. Mislim da bi svatko od nas trebao posjetiti Srbiju i vidjeti kako oni tamo žive i vidjeti kakav doprinos ima ovaj program. Financijska podrška je iz godine u godinu sve veća, a jedan od razloga za to je izrazita disciplina prilikom korištenja ovih sredstava i svaki euro je iskorišten na pravi način«, naveo je Mikulić te čestitao, među ostalim, svim dobitnicima ugovora kao i timovima koji će pomoći u realizaciji ovih projekata. Također je rekao kako se raduje budućim projektima u narednim godinama »u čemu ćete imati podršku i Osječko-baranjske županije i našeg Ministarstva, ali i Vlade Hrvatske«.

Potpredsjednik hrvatske Vlade i ministar obrane Ivan Anušić izrazio je zadovoljstvo zbog ovih 33 ugovora koji su namijenjeni razvoju zajednice i projekata Hrvata u Vojvodini.

»Kada sam postao župan 2017. godine i nakon što sam bio u Srbiji i vidio pod kakvim uvjetima funkcioniraju, pokrenuli smo projekte koji su sada završili i na razini hrvatske Vlade koja također izdvaja svoja sredstva za projekte Hrvata izvan Hrvatske. Drago mi je da čak 33 ugovora idu u Vojvodinu, da su to ozbiljni novci i drago mi je da postoji volja i želja i od strane nas u Hrvatskoj i od strane Hrvata u Vojvodini da se nastavi i jača ta naša suradnja i podrška će biti sve snažnija i jača. Želim vam puno snage da zadržite vaš identitet, kulturu, vašu baštinu u Vojvodini, u tome imate podršku kako mene osobno tako i hrvatske Vlade i Ministarstva regionalnog razvoja i nadam se ćemo idući put potpisati puno više ugovora«, rekao je Anušić.

Podsjetimo, odobreni investicijski projekti su »Hrvatska rič iz Vojvodine – TV studio Matica« (NIU *Hrvatska riječ* i *Plava Vinkovačka televizija*), Adaptacija franjevačkog samostana sv. Anto Padovanski iz Beograda i opremanje klasične gimnazije fra Marijana Lanosovića u svrhu poticanja jednakih pristupa obrazovanju (Franjevački samostan sv. Anto Padovanski i Klasična gimnazija fra Marijana Lanosovića s pravom javnosti) te »Zajedno na putu očuvanja kulturne baštine u modernom društvu« (Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji i Požeško-slavonska županija).

Za prekogranično umrežavanje i jačanje kapaciteta novce će dobiti župe diljem Subotičke i Srijemske biskupije te Beogradske nadbiskupije, škole u kojima se nastava odvija na hrvatskome jeziku te udruge s hrvatskim predznakom.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske programe prekogranične suradnje sa Srbijom raspisuje od 2022. godine, a iznos je u odnosu na prvu godinu uvećan tri puta.

I. Petrekanić Sič

Potpisani ugovori s udrugama za sedam »malih matica«

Potrebe udruga pretočene u projekte

Šokačka kuća u Monoštoru dobit će sadržaje koji će biti u funkciji razvoja turističke ponude. U Somboru će biti obnovljena velika i mala dvorana, a cilj je da se taj prostor može izdavati za proslave, manifestacije. U Sonti će uz Šokačku kuću biti dograđen jedan dio, a planirano je da to bude dječja igraonica, jer takav prostor nedostaje u Sonti

Vlada Hrvatske odobrila je 1,2 milijuna eura za treći kapitalni projekt Hrvatskog nacionalnog vijeća »Sagradi mlin gdje je voda«. Sredstva su odobrena u ovoj godini, a očekuje se potpora ovom projektu i u naredne dvije godine. Novac za ovaj kapitalni projekt bit će uložen u sedam novih »malih matica« u Monoštoru, Somboru, Sonti, Rumi, Šidu, Opovu i Petrovaradinu. Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** potpisala je ugovore o suradnji s udrugama u mjestima u kojima će biti izgrađene »male matice«. Kako je svako mjesto specifično, udruge će predlagati kako će njihov prostor biti obnovljen i kako postići njegovu samoodrživost.

Monoštor: Poticaj lokalnom turizmu

Prvi ugovor potpisan je u Monoštoru u četvrtak, 4. travnja, a potpisale su ga predsjednica HNV-a Jasna Vojnić i nova predsjednica KUD-a Hrvata **Bodrog Anita Điparov Marijanović**. Kako je Vojnić pojasnila, ugovorom se

HNV obvezuje kako će dobivena sredstva od hrvatske Vlade za ovu namjenu prebaciti na račun *Bodroga* te će skupa raditi na realizaciji projekta.

Prema riječima predsjednice Vojnić radovi će započeti uskoro, a njihov završetak se očekuje do konca godine. Istakla je ona i kako će vrijednost cjelokupnog projekta »Sagradi mlin gdje je voda« biti oko tri milijuna eura, a da će za *Šokačku kuću* u Monoštoru biti izdvojeno 300.000-400.000 eura.

Predstavljajući idejni projekt nastavka obnove *Šokačke kuće* Vojnić je navela kako je ova matica zamišljena da ima i turistički aspekt – posjedovat će suvenirnicu u kojoj će se prodavati lokalni proizvodi, kuhinju koja će moći ugostiti autobus turista, veliku višenamjensku dvoranu, izložbeni prostor s lutkama te da će biti urađena u tradicionalnom šokačkom, ali i modernom stilu.

»Sigurna sam da će ova matica biti magnet za sve, baš kao što je Matica u Subotici«, rekla je Vojnić.

Kako je navela, u daljnje razrađivanje projekta moći će se uključiti svi svojim idejama i prijedlozima na radnom sastanku koji je najavila odmah nakon parlamentarnih izbora u Hrvatskoj.

Zahvalila je ona i dosadašnjem predsjedniku *Bodroga* i dopredsjedniku HNV-a **Željku Šeremešiću** koji je do sada radio na obnovi *Šokačke kuće* uz pomoć Osječko-baranjske županije i Grada Đakova.

Predsjednica *Bodroga* poručila je kako će ova kuća biti »centar očuvanja, promocije, njegovanja, popularizacije, revitalizacije prebogate tradicijske baštine Hrvata u Monoštoru«.

Sombor: Obnova dvorane Hrvatskog doma

Rekonstrukcija Hrvatskog doma u Somboru također je dio kapitalnog projekta »Sagradi mlin gdje je voda«, a ugovor o suradnji predsjednica HNV-a potpisala je s predsjednikom Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva

Vladimir Nazor Tomicom Vukovićem u četvrtak, 4. travnja, u Hrvatskom domu u Somboru.

»Ovim sredstvima financirat će se rekonstrukcija velike i male dvorane i dvorište. Želimo napraviti prostor koji će biti samoodrživ. Vi ste ti koji ćete odlučivati o izgledu prostora koji će biti obnovljen. Želimo podići Sombor i zato smo odabrali da jedna od 'malih matica' bude ovdje«, kazala je Vojnić i dodala da je za radove u Hrvatskom domu planirano oko 400.000 eura.

Predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Tomica Vuković** zahvalio se na potpori koju nova uprava ima od Hrvatskog nacionalnog vijeća.

»Drago nam je da smo među udrugama koje su dio projekta 'Sagradi mlin gdje je voda'. Uredit ćemo naš Hrvatski dom i nadam se da će to biti poticaj i novim članovima«, kazao je Vuković i dodao da se nada da će suradnja s HNV-om biti nastavljena onako kako su to zacrtali on kao predsjednik i Upravni odbor Društva.

Prvi korak u realizaciji ovog projekta u Somboru bit će izrada projektno-tehničke dokumentacije i pribavljanje svih dozvola, te izrada projekta uređenja enterijera. Dvorana Hrvatskog doma najveća je dvorana za kulturne i druge programe u Somboru. Obnova je planirana tako da se osim za kulturne sadržaje dvorana može koristiti za proslave i slične programe, što bi osiguralo samoodrživost ovog projekta.

Sonta: Novi prostor uz Šokačku kuću

Novi sadržaj dobit će i *Šokačka kuća* u Sonti, a ugovor su potpisali Jasna Vojnić i predsjednik Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata **Šokadija Mato Zec** u utorak, 9. travnja, u *Šokačkoj kući*. Jasna Vojnić je rekla kako je Sonta izabrana kao jedno od mjesta u kojima će biti izgrađena jedna od sedam matica, jer u njoj »ima vode, ima kvasca, ima svita, ima potencijala«.

»U ovom momentu ne mogu reći na koliko sredstava ste ograničeni, ali nastojat ćemo zajednički napraviti projektni zadatak i da vidimo koliko će to biti. Za početak smo od Vlade Hrvatske dobili 1,2 milijuna eura za prvu godinu u kojoj trebamo izraditi projektno-tehničku dokumentaciju i idejna rješenja od čega ćemo i početi, a i od vas će ovisiti koliko brzim tempom ćemo napredovati. Čestitam vam što kod vas ima vode i hvala vam što ste prihvatili da sagradimo mlin ovdje«, rekla je Vojnić.

Predsjednik KPZH-a **Šokadija Mato Zec** je rekao kako posljednjih četiri-pet godina *Šokadija* dobro surađuje s HNV-om i sve što je dogovoreno je i ispoštovano te se zahvalio na povjerenju da »mala matica« bude izgrađena i u Sonti.

»Ovo nije mali projekt, a hoće li 'mala matica' živjeti ovisi od nas. Koliko mi budemo angažirani u tome, koliko je budemo održavali, prezentirali, toliko će ona i postojati«, rekao je Zec.

Na Sončanima je da donesu odluku kakav prostor žele, ali da se novi prostor uklopi s već postojećom *Šokačkom kućom*.

»Neka ideja, ne znam jeste li već iskomunicirali jedni s drugima, došla je od teta **Agice Prelić**, koja je rekla kako u Sonti nema nijedna dječja igraonica. Mi se ne trebamo getoizirati nego otvoriti prema drugima, mi bismo željeli da svi mještani Sonte ovo prihvate i da se odluče tu organizirati dječje rođendane i možda neke proslave. Mislim

da bi vam to bili vrlo isplativo i održivo, a i prije svega ugodno. To je neka početna ideja, na vama je svakako da porazgovarate i vidite je li to i dalje ono što želite«, kazala je Vojnić.

Pri zaključenju ovog broja *Hrvatske riječi* najavljeno je da će ugovori biti potpisani i s četiri preostale »male matic«.

H. R.

15 godina rada Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (V.)

Uređenje, opremanje i prve programske aktivnosti

Jedna od neposrednih posljedica aktivnosti na planu javnog promoviranja Zavoda jesu i razgovori o programskoj suradnji s hrvatskim kulturnim institucijama i organizacijama te dogovori o realizaciji programskih aktivnosti s pojedinim kulturnim stvarateljima i znanstvenicima

Prva novčana sredstva u iznosu od 4,2 milijuna dinara Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata uplaćena su na račun 13. listopada 2008., što je omogućilo nesmetano odvijanje aktivnosti na poslovima uređenja i opremanja prostorija, te realiziranje prvih programskih aktivnosti. Naime, do kraja 2008. godine završena je većina poslova na uređenju i opremanju prostorija, nabava odgovarajuće tehničke opreme, kadrovskom ekipiranju te stvaranju prepoznatljivog vizualnog identiteta. Ujedno, učinjeni su i prvi značajniji koraci na planu javnog predstavljanja Zavoda, kako u Vojvodini tako i u Hrvatskoj, čega su posljedice sklopljeni ugovori o programskoj suradnji s nekoliko hrvatskih kulturnih institucija i organizacija te dogovori o realizaciji prvih programskih aktivnosti u okviru Zavoda s pojedinim kulturnim stvarateljima i znanstvenicima.

Uređenje i opremanje poslovnih prostorija

Aktivnošću v. d. ravnatelja **Tomislava Žigmanova** te članova Upravnog odbora **Duje Runje** i **Katarine Čeliković** pronađene su odgovarajuće prostorije za novo sjedište Zavoda – na adresi Harambašićeva 14, u vlasništvu (pokojne) **Kate** i **Josipa Horvata**. Na sjednici UO održanoj 4. studenoga 2008. donesena je odluka o izmjeni Statuta Zavoda koja se odnosi na sjedište ustanove. Na Odluku o izmjeni Statuta zatraženo je mišljenje Hrvatskog nacionalnog vijeća, a nakon dobivanja Odluke o pozitivnom mišljenju HNV-a od 5. studenoga 2008. godine predmetni dokument je preko Pokrajinskog tajništva za kulturu poslan Izvršnom vijeću APV na davanje suglasnosti.

Poslovne prostorije primljene su u stanju koje nije u potpunosti zadovoljavalo potrebe Zavoda, kako u funkcionalnom tako i u estetskom smislu te se pristupilo njihovom uređenju. Nakon donošenja Pravilnika o javnim nabavama male vrijednosti pristupilo se pokretanju postupka nabave namještaja i računalne opreme. Za izradu specifikacija spomenutih javnih nabava te drugih poslova uređenja i opremanja prostorija angažirani su stručnjaci

za pojedina područja (arhitektica mr. sci. **Gordana Prčić Vujnović** i MA elektrotehnike **Bela Vojnić Zelić**). Dio namještaja i računalna oprema stigli su u Zavod pred sam kraj 2008. godine. Istodobno se pristupilo osiguranju novih telekomunikacijskih veza te stalnom pristupu Internetu putem ADSL-a. Osigurana je i domena na kojoj će se nalaziti internetske stranice Zavoda, na adresi www.zkvh.org.rs.

Javna promidžba i prve programske aktivnosti

Javno predstavljanje Zavoda, kako u Vojvodini tako i u Hrvatskoj, intenziviralo se od rujna 2008. Prije svega radilo se o nastupima čelnih ljudi Zavoda (predsjednika Upravnog odbora **Duje Runje** i v. d. ravnatelja **Tomislava Žigmanova**) u ovdašnjim medijima (*Hrvatska riječ*, *Radio Subotica* itd.). Također, započeti su i poslovi na osmišljavanju i pripremi izrade internetskih stranica Zavoda, radi čega je ostvarena suradnja s Hrvatskim akademskim društvom iz Subotice i projektom *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* kako bi se jedan dio sadržaja koji se odnosi na kulturne udruge i znamenite pojedince ustupio potrebama internetskih stranica. Osim toga, naručeni su i posebni tekstovi od pojedinih autora (npr. **Mario Bara**, **Dominik Deman**) za iste potrebe. Koncem godine napravljen je plan predstavljanja Zavoda hrvatskim udrugama kulture koje djeluju na području Vojvodine, koji će biti realiziran početkom 2009.

Jedna od neposrednih posljedica aktivnosti na planu javnog promoviranja Zavoda jesu i razgovori o programskoj suradnji s hrvatskim kulturnim institucijama i organizacijama te dogovori o realizaciji programskih aktivnosti s pojedinim kulturnim stvarateljima i znanstvenicima. To znači da su se vodili razgovori i dogovori glede osmišljavanja i izrade strategija i planova za pojedina znanstvena istraživanja u području društvenih i humanističkih znanosti (dr. sci. **Robert Skenderović**, dr. sci. **Zlatko Šram**, dr. sci. **Petar Vuković**, dr. sci. **Milana Černelić**, dr. sci. **Ljiljana Kolenić**), zatim pristupa Zavoda u radu na kodifikaciji i organiziranju arhivske građe kako u Zavodu tako

ZAVOD ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

i u postojećim arhivama (**Stevan Mačković**) te početak izrade bibliografija (dr. sci. **Vinko Brešić**).

U tom smislu, učinjeni su prvi koraci na planu uspostavljanja budućeg arhiva hrvatske zajednice i sačinjen je plan prikupljanja javnih dokumenata i drugih materijala hrvatskih udruga, koje će Zavod početi prikupljati. Također, pristupilo se i kreiranju aktivnosti na institucionalizaciji, organizacijskom ustrojavanju, koordiniranju i povezivanju akademske likovne i glazbene umjetnosti u hrvatskoj zajednici s ciljem da se prirede izložbe i koncerti. U ovim aktivnostima sudjelovali su prof. **Olga Šram**, akademska slikarica **Jasmina Vidaković**, akademski slikar i grafičar **Spartak Dulić** te prof. glazbe **Đuro Rajković**.

Prvi siječnja 2009. – početak rada u punom kapacitetu

Spomenute aktivnosti intenzivirane su u posljednjem mjesecu 2008., budući da se tek onda stvaraju glavne pretpostavke za njihovo odvijanje – visoko uređen i opremljen prostor te smanjivanje obveza osoba koje su, do tada volonterski, angažirane na poslovima osiguravanja svih ključnih pretpostavki i ustrojavanja rada Zavoda. Konkretno govoreći, do konca 2008. ušlo se u realizaciju sljedećih samostalnih projekata: izdavanja dijalektološkog djela *Zaboravljeni rječnik – govor golubinačkog kraja Ilije Žarkovića*; izdavanje *Godišnjaka za znanstvenu istraživanja*; priređivanje likovne izložbe Jasmine Vidaković u prostoru Zavoda; likovna izložba mladih akademskih umjetnika; serijal orguljaških koncerata sa skladbama hrvatskih autora iz Vojvodine (**Albe Vidaković**, **Stanislav Preprek**); prva radionica kreativnog pisanja; osmišljena je i razrađena pomoć Zavoda za udruge u lektoriranju i pripremi njihovih javnih dokumenata, pozivnica i drugih sadržaja.

Na koncu ovoga prikaza povijesti osnutka Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata istaknut ćemo kako na realizaciji svih opisanih poslova – formalno-pravnog konstituiranja, uređenja i opremanja prostora te prvih programskih aktivnosti – do 1. siječnja 2009. nitko nije bio profesionalno radno uposlen. Stoga i rad u punom kapacitetu Zavoda upravo i računamo s tim datumom, a njega su počeli ostvarivati (pokojna) **Ljiljana Dulić Mészáros**

administrativno-poslovna tajnica, Katarina Čeliković me nadžerica kulturnih aktivnosti i autor ovog feljtona – Tomislav Žigmanov, kao ravnatelj.

Kreiranje prepoznatljivog vizualnog identiteta

Aktivnosti glede kreiranja vizualnog identiteta Zavoda počele su krajem rujna, kada se stupilo u razgovore s akademskim slikarom i grafičarom **Spartakom Dulićem**, koji je odabran da uradi vizualni identitet. Zatraženo je od njega da budući logo Zavoda bude jednostavan, aplikativan, nacionalno i regionalno prepoznatljiv te vizualno prijemčiv. Prijedlog logotipa Zavoda usvojen je na III. sjednici UO 4. studenoga 2008.

U osnovi znaka Zavoda je kvadrat crvene boje (nacionalni simbol i boja Hrvatske), koji na gornjoj strani ima tri kvadratića, koji predstavljaju, s jedne strane, tri regije u kojima Hrvati u Vojvodini žive (Srijem, Banat i Bačka), a s druge strane tri temeljne duhovne discipline – filozofiju, teologiju i znanost. U unutrašnjosti kvadrata je drvo, simbol života, vitalnosti i znanja, koje ima sedam grana – sedam umjetnosti (arhitektura, ples, kiparstvo, glazba, slikarstvo, književnost i film), naslonjenih na krug – simbol cjelovitosti, a točka u sredini predstavlja mjesto oko kojeg se sve okuplja. S druge strane, središnji dio može se iščitavati i kao prikaz Sunca, koje se tumači kao izvor života. Prazan prostor na donjoj crti kvadrata predstavlja bitnu značajku svake kulture – otvorenost i raspoloživost za dijalog s drugima radi vlastitoga oplemenjivanja.

Na temelju rješenja logotipa pristupilo se kreiranju i izradi cijeloga niza različitih promidžbenih materijala, koji su se dijelili pojedinim ciljnim grupama u različitim prigodama. Cilj ovih osmišljenih PR aktivnosti bio je promocija Zavoda kao nove institucije, te zadobivanje i zauzimanje vlastitoga mjesta kako u javnosti tako i kod partnera (tijela državne uprave, javne ustanove, hrvatske institucije i organizacije, pojedinci). Za te potrebe izrađene su koncem 2008. božićno-novogodišnje čestitke, rokovnici, kemijske olovke i vrećice s logotipom Zavoda, propagandni letak, memorandum, ploče, fascikle, posjetnica, čestitke u tjedniku *Hrvatska riječ*, te pozivnice za službeno otvorenje prostorija i početak rada Zavoda 23. siječnja 2009.

Jasna Vojnić, kandidatkinja HDZ-a na parlamentarnim izborima u Hrvatskoj

Izabrali smo da nas izazovi izaberu

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Birači u Hrvatskoj 17. travnja glasovat će na izborima za Hrvatski sabor. Izborni sustav Hrvatske takav je da pravo glasa imaju i Hrvati u dijaspori, a procejne su da je takvih glasača oko 900.000, koji glasuju u posebnoj izornoj jedinici. Jedanaesta je to izborna jedinica, a biračka mjesta u toj izornoj jedinici bit će otvorena dva dana, 16. i 17. travnja. Nositelj liste za dijasporu Hrvatske demokratske zajednice je tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas**, a među 14 imena kandidata za Hrvatski sabor je i **Jasna Vojnić**, koja je na petom mjestu ove izborne liste. Koliko je za Hrvate u Srbiji važna potpora koju kroz kapitalne i druge projekte imaju iz Hrvatske, zašto je prihvatila poziv Hrvatske demokratske zajednice da bude na izornoj listi i zašto bi Hrvati u Srbiji trebali glasovati, neka su od pitanja na koja za *Hrvatsku riječ* odgovara Jasna Vojnić.

► **Nove jaslice u vrtiću Marija Petković – Sunčica**, kapitalni projekt koji financira Vlada Hrvatske »Sagrađi mlin gdje je voda« i potpisivanje ugovora prekogranične suranje Hrvatska – Srbija, o tome smo izveštavali u posljednjim brojevima *Hrvatske riječi*. To

je samo dio potpore koja iz Hrvatske stiže Hrvatima u Vojvodini/Srbiji. Kada ste u prvom mandatu postali predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, kolika je bila potpora iz Hrvatske i kako se uspelo u tome da Vlada Hrvatske poveća skrb o Hrvatima u Srbiji?

Prije šest godina, sjećam se jedna važna politička ličnost trenutno u Hrvatskoj, rekla je kako Hrvatska ne zna što, koga točno i kako pomoći Hrvate u Srbiji. Konsolidirajte se, okupite, udružite i jasno artikulirajte svoje potrebe. I tako je i bilo... 2018. godine iz Hrvatske u našu zajednicu sa svih razina dolazilo je oko 20.000 eura. Danas, šest godina kasnije, ta sredstva prelaze višemilijunske iznose. Čvrsta povezanost s Demokratskim savezom Hrvata u Srbiji, stvaranje košnice unutar krovne institucije, kontinuirano prisustvo u Hrvatskoj i plodovi, Bogu hvala, nisu izostali. S druge strane, nikako to ne bismo mogli ostvariti da nije bilo osjetljivosti od strane Vlade Hrvatske i premijera **Andreja Plenkovića** i da sve naše zamisli nije svesrdno podržao. Danas možemo reći da se o ovakvom brzom napretku samo moglo maštati, a ono što je najbolje u svemu je da se još uvijek može ići naprijed.

Hrvatska demokratska zajednica na čelu s premijerom Plenkovićem toliko je učila za Hrvate u Srbiji da je za dvojbu ostalo vrlo malo prostora. Središnji državni ured za hrvate izvan Republike Hrvatske na čelu sa Zvonkom Milasom također je pružio takvu potporu da njega kao nositelja ove izborne jedinice nismo mogli ne podržati. U svakom slučaju veliko priznanje za našu zajednicu. Kako u spotu HDZ-a premijer naglašava: »Kaže da izazove ne biraš sam, izazovi biraju tebe«

► **Vlada Hrvatske odobrila je sredstva za treći kapitalni projekt »Sagradi mlin gdje je voda«. Prošlog i ovog tjedna obišli ste udruge i mjesta u kojima će biti izgrađeno sedam novih, malih matica i potpisali sporazume o suradnji s udrugama koje će dobiti nove ili obnovljene prostore. Koliko je to značajno za sredine izvan Subotice gdje je manje Hrvata, gdje je zajednica ranjivija? I koliko će ti projekti donijeti dobiti lokalnim zajednicama?**

Svaka zajednica je ranjiva na svoj poseban i specifičan način. I svaka zajednica ima svoju nezamjenjivu snagu. Ono što je na nama jest samo to prepoznati, pratiti i podržati inicijative koje iz nje dolaze. Tako smo i do sada činili, jer najveći dio poteškoća funkcioniranja mjesnih zajednica proizlazio je iz nepostojanja preduvjeta za njen rad i djelovanje. Osiguravanjem »malih matica« sigurna sam da će svako mjesto dobiti ono što smo dobili i s Hrvatskim domom – Maticom u Subotici: građevinu koja ima život. U kojoj su djeca, mladi, članovi udruge, predstavnici društvenog i političkog života svakodnevno prisutni. U Matici u Subotici se svjetla nerijetko tek iza deset sati gase. Mnogo njih je našlo tu svoj dom. Upravo to je ono što želimo učiniti i u svim mjestima gdje Hrvata ima u značajnijem broju. To ne znači da ostala mjesta koja nisu »ušla« u prvi krug kapitalnog projekta i da će ostati izvan potpore Hrvatskog nacionalnog vijeća nego da trebaju strpljivo jačati kako bi najbolje moguće iskoristili kada dođe vrijeme za njihov ubrzani razvoj. Vodstvo zajednice može osigurati preduvjete, motivirati, ali kasniji duh matice će uveliko ovisiti o tome koliko i na koji način će svatko od njih to iskoristiti. Ipak, kada dobijete jedan atraktivan prostor koji zrači toplinom, povezanošću s pretcima i pogledom u budućnost vjerujem da nitko neće moći ostati po strani.

► **Koji će biti naredni koraci, odnosno kada bi na terenu mogli početi radovi? Mogu li uduge to same ili mogu očekivati pomoć HNV-a?**

»Radovi« su već i počeli. U tijeku je potpisivanje sporazuma s pojedinim udrugama koje će biti nositelji ovog

projekta i u čijem vlasništvu će kasnije oni ostati. Sve matice, osim Spomen doma bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu ostat će na dar udrugama ili župama u Somboru, Monoštoru, Sonti, Rumi, Šidu i Opoju. Nakon potpisivanja sporazuma uslijedit će konzultacije unutar svake zajednice uz obavezno uključivanje različitih stručnjaka – od etnologa, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, dizajnera, marketing menadžera... jer komponenta koju svaki objekt mora imati jest funkcionalnost, isplativost, atraktivnost i poveznica s baštinom. A prijedlog koji će konkretno biti usvojen ovisit će o potrebama i željama svake specifične sredine i zajednice. Naše je samo da pratimo i na dar poklonimo ono o čemu su ljudi maštali, priželjkivali i jedva dočekali dan kada će se to ostvariti.

Hrvatska demokratska zajednica na izbore za Hrvatski sabor izlazi pod sloganom Za sve izazove. S HDZ-om na izbore zajedno izlaze Hrvatska socijalno-liberalna stranka, Hrvatska demokrišćanska stranka, Hrvatska narodna stranka – Liberalni demokrati i Hrvatska stranka umirovljenika.

► **Prije tjedan dana u Osijeku su potpisani ugovori i za projekte prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija. Treća je to godina ovakve potpore i sredstva su uvećana tri puta. Kako ste zadovoljni realizacijom projekata iz prethodna dva natječaja i može li se reći da je to uvećavanje sredstava rezultat dobre realizacije prethodnih projekata i prepoznavanje potreba Hrvata u Srbiji?**

Povećanje sredstava je rezultat više faktora. Najprije kontinuiranog zalaganja predsjednika DSHV-a **Tomislava Žigmanova** da se ovakva podrška uopće i pokrene za našu zajednicu. Zatim odgovornog pristupa krovne institucije tom izazovu i odlične koordinacije od strane predsjednice Izvršnog odbora **Karoline Bašić**, a onda najvažnije transparentnih i namjenski trošenih sredstava od strane predstavnika udruga i Crkve. U Ministarstvu smo dobili pohvalu i ocjenu izuzetne »financijske higijene« što je svakako uveliko doprinijelo odluci da Hrvati u Srbiji mogu i zaslužuju više. Na koncu, naravno da sve to ne bi moglo biti niti bez bivše ministric regionalnog razvoja i europskih fondova **Nataše Tramišak**,

sadašnjeg potpredsjednika Vlade **Ivana Anušića**, sadašnjeg ministra **Šime Erlića** i zelenog svjetla od strane Vlade Hrvatske. U prvoj godini ovog projekta 2022. godine imali smo 430.000 eura, prošle godine 543.000, a sada 1,5 milijuna eura, što moramo priznati da udruge i župe itekako osjećaju. Jedino još na čemu moramo raditi jest da svi korisnici sredstava posvijeste kako ovakvi ishodi zahtijevaju veličinu i kada primamo i kada treba dati svoj doprinos zajednici.

► **U tijeku je upis u škole. No, bez obzira što je obrazovanje na hrvatskom jeziku garantirano manjinsko pravo koliko i u tom dijelu Hrvati ovise od potpore iz Hrvatske?**

Naše obrazovanje ne bi bilo ovako izvrsno da nije naših kontinuiranih zalaganja Odbora za obrazovanje, Udruge *Naša djeca* i HPD-a *Bela Gabrić*, koji su godinama podupirali nastavu na hrvatskom jeziku. To je svakako pratila potpora od pojedinaca, općina, gradova i županija Hrvatske. I ono u što jako vjerujemo da će se jednog dana zaista dogoditi projekt kojeg smo prošle godine osmislili pod nazivom »Pupil's boom«. Kontinuirani rad, ulaganje i usavršavanje jednom mora donijeti rezultate. U utorak smo imali roditeljski sastanak za upis prvašića i da je bila dvostruko veća velika nam dvorana, bilo bi taman. To je ono što ljudi već ne mogu ne prepoznati. Da naša djeca imaju poteškoću izabrati za koju izvanastavnu aktivnost se opredijeliti, kojem događaju nazočiti i sve uz izuzetno

veliko zadovoljstvo pripadanjem okruženju koje iz tebe izvlači sve ono najbolje. Bez pomoći Hrvatske izostao bi i prijevoz djece od kuće do škole, udžbenici na dar, ljetovanja u Novom Vinodolskom, mali, veliki maturatelj, program profesionalne orijentacije... ma gotovo sve. A naša djeca sve to, Bogu hvala, uz veliko zalaganje predsjednice odbora HNV-a za obrazovanje **Nataše Stipančević**, imaju priliku iskusiti.

► **Kada govorimo o potpori iz Hrvatske, od ove godine preko Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske prvi puta osigurane su stipendije za studente koji studiraju u Srbiji. Koliko je značajna ta vrsta potpore studentima koji bi kao**

mladi, obrazovani ljudi mogli biti nova snaga hrvatske zajednice u Srbiji?

Kada smo započinjali projekt »Rasti gdje si posijan« vrlo simbolično je državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas najavio i ovu veliku i dugo iščekivanu novinu za naše studente. To je bila posljedica podrške našoj inicijativi od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja i ministra **Radovana Fuchsa** i našeg višegodišnjeg kandidiranja ove teme. Oni koji studiraju u Srbiji vrlo vjerojatno će ostati i rasti gdje su posijani i zbog toga smo godinama inzistirali na toj potpori. 150 stipendija od po 150 eura mjesečno bit će, vjerujem, novi zamah u našoj zajednici.

Ono što će sad trebati učini jest da kao zajednica pokažemo da smo dostojni časti i priznanja koje nam je Hrvatska ukazala. Da nas ne bude 846 glasova kao na prethodnim izborima, da unatoč poteškoći što imamo samo dva glasačka mjesta i što mnogi pripadnici naše zajednice nemaju hrvatsko državljanstvo animiramo sve koji mogu glasati

Mladi i studenti su ti koji će nastaviti sve ono što smo mi započeli, a sigurna sam da ove poticaje neće zaboraviti i da će zbog njih oni jednoga dana sve ovo nadograditi. Osim toga, Središnji državni ured značajni doprinos razvoju naše zajednice daje i putem natječaja čija su se sredstva od 2016. uvećala 16 puta, otvaranjem posebnih upisnih kvota za studije u Hrvatskoj, stipendijama studentima u Hrvatskoj i vidljivom podrškom u obliku prisutnosti na svim našim značajnijim manifestacijama.

► **Ono što je do sada izostalo je potpora gospodarstvu. Tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas kazao je u intervjuu za Hrvatsku riječ u prošlom broju da će se tražiti način i za tu vrstu potpore. Očekujete li da će i gospodarstvenici uskoro moći računati na pomoć iz Hrvatske?**

Ne smatram da je ta potpora izostala. *Crofond* je to odlično prepoznao i uradio ono što je moralo prethoditi kako bi uopće to pitanje otvorili u Hrvatskoj. Svaka potreba se mora na pravi način jasno artikulirati i moramo izraditi strategiju kako bismo uopće znali što nam je potrebno i što želimo. Otvaranje novih fondova imamo već

u najavi i od strane Ministarstva poljoprivrede i već idućeg mjeseca ćemo otpočeti te pregovore. Vjerujem, kao i ostale potpore, od kojih su mnoga pitanja godinama bila na stolu, naići će na pravu adresu u pravo vrijeme. Ipak ono što moram naglasiti kao i kod stipendija, doprinos zajednici, upis djece u hrvatske odjele, glasanje na izborima, sudjelovanje u kulturnom i političkom životu bit će neizostavni dio odluke kod ovih programa.

► **Kada se sve o čemu smo govorili zbroidi, jeste li zadovoljni onim što Vlada Hrvatske čini za Hrvate u Srbiji?**

Ne zadovoljni, nego zahvalni. Što su nas pratili, poticali, podupirali, stavljali na pijedestal u bilateralnim pregovorima, sastancima, manifestacija... Riječju, što su nam pomogli da sami učinimo sve ovo za našu zajednicu. Ne smijemo zaboraviti ni Hrvatsku zajednicu županija koja nas je od ove godine rasteretila da ne moramo »prostiti« za svakodnevno funkcioniranje nego se možemo posvetiti svim našim razvojnim programima.

► **Hrvatska je pred parlamentarnim izborima. Izborni sustav je takav da glasovati mogu i Hrvati koji žive izvan Domovine, u posebnoj izbornoj jedinici (XI. izborna jedinica). Vi ste dobili poziv iz HDZ-a da budete na listi u izbornoj jedinici za dijasporu. Je li Vas poziv iznenadio i zašto ste ga prihvatili?**

Jeste. Iznenadio, uplašio, pa obradovao, pa izazvao odgovornost. U svakom slučaju, bio je to poziv koji se nije mogao odbiti. Hrvatska demokratska zajednica na čelu s premijerom Plenkovićem toliko je učinila za Hrvate u Srbiji da je za dvojbu ostalo vrlo malo prostora. Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske na čelu sa Zvonkom Milasom također je pružio takvu potporu da njega kao nositelja ove izborne jedinice nismo mogli ne podržati. U svakom slučaju veliko priznanje za našu zajednicu. Kako u spotu HDZ-a premijer naglašava: »Kaže da izazove ne biraš sam, izazovi biraju tebe«. Tako je ovo bio izazov na koji smo kao zajednica ili trebali odgovoriti ili priznati da smo dostigli svoj maksimum i da dalje ne idemo. Izabrali smo da nas izazovi izaberu.

► **U Beogradu i Subotici glasovat će se 16. i 17. travnja. Zašto bi Hrvate u Srbiji trebali zanimati izbori u Hrvatskoj, zašto bi trebali glasovati?**

Ono što će sad trebati učini jest da se kao zajednica pokažemo da smo dostojni časti i priznanja koje nam je Hrvatska ukazala. Da nas ne bude 846 glasova kao na prethodnim izborima, da unatoč poteškoći što imamo samo dva glasačka mjesta i što mnogi pripadnici naše zajednice nemaju hrvatsko državljanstvo animiramo sve koji mogu glasati. Da pokažemo kako smo kao zajednica dorasli i ovom zadatku, da smo zahvalni za sve učinjeno i da smo spremni dati svoj doprinos za dalji vlastiti rast. Naš glas u Hrvatskom saboru itekako je važan i važno je da svoju odgovornost prema svemu što se oko nas događa snažno probudimo. Dobar kršnjaniin je studen ili vreo, i nikako mu nije svejedno što će sve svojoj djeci ostaviti.

DZH predstavila svoje kandidate za parlamentarne izbore u Hrvatskoj

Demokratska zajednica Hrvata (DZH) održala je u srijedu, 10. travnja, u prostorijama stranke u Subotici konferenciju za medije na kojoj su predstavljeni kandidati koalijske liste pod rednim brojem 2, *Fokus – Republika* s nositeljem **Damirom Vandelićem** za predstojeće izbore za Hrvatski sabor.

U središnju pažnje bila je jedinica liste za koju može glasovati hrvatska dijaspora, XI. Izborna jedinica, za koju je specifično da su joj svi kandidati iz Srbije.

Nositelj koalijske liste *Fokus – Republika* u XI. Izornoj jedinici je zamjenik predsjednika DZH-a prof. dr. **Tomislav Stantić** iz Subotice.

On je rekao kako se kandidati s ove liste zalažu za drugačiju hrvatsku zajednicu u odnosu na to kakvu je kreira Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

»Mi se borimo za participativni model sudjelovanja u politici, da ljudi budu oni koji kreiraju politiku«, poručio je Stantić.

Istaknuo je on i kako će se oni zalagati za decentralizaciju Hrvatskog nacionalnog vijeća »u sve lokalne samouprave gdje postoje Hrvati«.

Maja Bosnić Tabain, članica predsjedništva *Republike* poručila je kako se ova lista zalaže za osnivanje hrvatskog sveučilišta u Vojvodini.

»Smatramo da je važno da u Vojvodini imamo sveučilište. Hoće li to biti sveučilište europskih studija ili će to biti sveučilište hrvatskih studija odluka je koja će biti na

žiteljima koji ovdje žive, što je njima u većem interesu i bi li imali dovoljan broj studenata koji bi pohađali to sveučilište. Smatramo da možemo uz pomoć EU i Mađarske formirati sveučilište koje bi pohađali svi ako ne bi bio dovoljan broj naših studenata koji bi išli na to sveučilište«, poručila je Bosnić Tabain.

Na konferenciji su prisustvovali i **Krešimir Dominis** iz *Republike* te prof. dr. **Dražen Marić** iz DZH-a.

Kandidati XI. Izborne jedinice ove liste su pored nositelja Stantića, **Diana Sarić**, **Marinko Prčić**, **Ana Crnković** iz Subotice, **Stanko Krstin** iz Novog Sada te **Jasna Čorđaš**, **Josip Sabljak**, **Nada Sabljak** i **Dražen Deranja** iz Srijemske Kamenice.

J. D. B.

Javni poziv organizacijama civilnog društva za izbor organizacija civilnog društva za učešće u radu Radne grupe za izradu Prijedloga strategije socijalne zaštite

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, u suradnji s Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, upućuje Javni poziv organizacijama civilnog društva za učešće u radu Radne grupe za izradu Prijedloga strategije socijalne zaštite.

Zainteresirane organizacije civilnog društva dužne su svoje prijave zajedno s pripadajućom dokumentacijom iz točke IV. Javnog poziva (DOKUMENTACIJA KOJA SE DOSTAVLJA) u naznačenom roku, dostaviti isključivo elektroničkim putem na adresu javni.poziv@minlmpdd.gov.rs s napomenom: »Kandidatura za učešće u radu Radne grupe za izradu Prijedloga strategije socijalne zaštite«.

Rok za podnošenje prijava traje od 8. do 23. travnja 2024.

Potrebni obrasci, kao i dodatne informacije za njihovo popunjavanje nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva.

**SLOŽITE
KOCKICE
U ODGOJU
VAŠE DJECE**

**UPIS:
od 1. travnja
do 31. svibnja 2024.**

**ŠKOLSKA
2024./25.**

**UPIS
U 1. RAZRED
OSNOVNE ŠKOLE**

**NASTAVA NA
HRVATSKOME
JEZIKU**

**OŠ „Ivan Milutinović”
Subotica i Mala Bosna**
024 671 180
064 11 472 88
08.00–18.00

os.ivanmilutinovic24@mts.rs

**OŠ „Matija Gubec”
Tavankut**
024 4767010
8.00–13.00
info@osmgubec.edu.rs

**OŠ „Matko Vuković”
Subotica**
024 4562 573
9.00–14.00
osnovnaskola@matkovukovic.edu.rs

**OŠ „22. oktobar”
Monoštor**
025 807 531
9.00–14.00
os22oktobar@mts.rs

**OŠ „Vladimir Nazor”
Đurđin**
024 4768 035
024 4768 677
8.00–13.00
osvnazor@gmail.com

**Potrebno je zakazati termin putem
eUprave ili kontaktirati izabranu školu.**

Iskustvo koje bi rado ponovili

»Obrazovanje na hrvatskom danas vidim kao odličan način učenja na materinjem jeziku, koje ima sve razine počevši od vrtića pa do srednje škole, bez prekida«, priča maturantica Gimnazije Lucia Mamužić

Upis djece u osnovne škole je u tijeku, a roditelji se danas sve više premišljaju oko izbora učiteljice i škole u kojoj će dijete započeti svoje obrazovanje. Kada su u pitanju hrvatski odjeli, 22. generacija učenika sjest će u školske klupe i nastavu pohađati na svom materinjem – hrvatskom jeziku.

Koliko će učenika biti u ovoj generaciji ovisi upravo od roditelja i njihovog opredjeljenja. Trenutno cjelovita nastava na hrvatskom jeziku postoji u OŠ *Matko Vuković* i OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici i Maloj Bosni, u OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu, OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu i OŠ *22. oktobar* u Monoštoru, a ukoliko bude zainteresiranih može se otvoriti i u drugim mjestima.

Iskustvo od vrtića do fakulteta

Nakon završene osnovne škole na hrvatskom jeziku učenici mogu upisati bilo koju srednju školu, a tome svjedoče ovogodišnji maturanti, koji su u nekom od ciklusa ili čak cijelom obrazovanju bili u nastavi na hrvatskom jeziku.

Ana Vukov maturantica je srednje Medicinske škole u Subotici na smjeru – fizioterapeut, a u obrazovanje na hrvatskom jeziku ušla je još u vrtiću.

»U cjelovitoj nastavi na hrvatskom sam još od vrtića i na to gledam kao divno iskustvo. Moji roditelji su odlučili upisati me i u osnovnoj školi u hrvatski odjel, i sada sam im zahvalna na tome. Završavam srednju školu također na hrvatskom jeziku i planiram upisati studij za fizioterapeuta u Vukovaru«, priča Ana i pojašnjava:

»Kad znate da netko misli na vas i želi pomoći oko vašeg uspjeha i školovanja je gesta koja puno znači. Tome svjedoče i osigurane upisne kvote za nas, buduće studente. Tijekom dosadašnjeg školovanja smo imali i puno prilika za putovanje. Obišli smo razna mjesta, imali profesionalnu orijentaciju za dalji upis. Sada kada završavam ovaj ciklus školovanja, preporučujem i drugima nastavu na hrvatskom jeziku, što zbog kvalitete, što zbog raznih putovanja i iskustva koje smo dobili s njima«.

Među maturantima općeg smjera u Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici je i **Teo Margetić** koji je u nastavi na hrvatskom jeziku također od vrtića.

»Na cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku gledam iznimno pozitivno, jer smatram da mi je takav vid nastave pružio potreban kontinuitet i kvalitetu kroz sve nivoe obrazovanja. Smatram da su moji roditelji donijeli ispravnu odluku i zbog toga sam

od početka dobio dobre temelje. Tu su također i prijatelji, neki još od vrtića, s kojima se i danas družim. Planiram nastaviti svoje obrazovanje na Pravnom fakultetu. Još uvijek imam neke nedoumice oko mjesta studiranja, međutim to će vjerojatno biti Novi Sad ili Beograd. Opći smjer u Gimnaziji pruža dobar temelj i odskočnu dasku za takav fakultet. Mogu reći da značajnih problema zbog nastave na hrvatskom jeziku doista nikada nisam imao iako svakako postoje manji izazovi oko različitih termina i riječi. Svakome tko je imalo zainteresiran preporučujem nastavu na hrvatskom i mislim da tko god je bude pohađao neće zažaliti«, priča Teo i dodaje kako je tijekom svog školovanja bio i na brojnim putovanjima: »Prilike za

razna putovanja je bilo puno i u osnovnoj školu, a u prethodne dvije godine putovali smo u Osijek i u Zagreb što je bilo u sklopu raznih projekata sa školama iz spomenutih gradova. Ljeti su tu također putovanja na Cres i Prvić koja su odlična prilika za druženje i uživanje na moru. Ove godine za nas maturante također je organizirana naturalna ekskurzija kojoj se iznimno veselim. Vjerujem da će i ovo putovanje opravdati sva očekivanja kao što su ih i sva protekla».

Iz hrvatskih u srpske odjele

Prvi susret s obrazovanjem na hrvatskom jeziku **David Kozma** imao je kada je krenuo u osnovnu školu.

»Kada sam došao u prvi razred osnovne škole velika većina mojih vršnjaka već se poznavala iz vrtića **Marija Petković – Sunčica**, a ja sam se našao u nepoznatom okruženju. Brzo sam bio prihvaćen i danas kada gledam na to zahvalan sam roditeljima na takvoj odluci. Osim dobrog okruženja ne samo u odjelu, nego u čitavoj školi koja nas nije nikada odvajala od ostalih odjela, imao sam prilike putovati na razna putovanja koja ću pamtili do kraja života. Neka od njih su putovanje na Cres, Prvić, Novi Vinodolski, profesionalna orijentacija u Benkovcu i razmjena učenika u Splitu. Zamjerke nemam i preporučujem roditeljima koji eventualno razmišljaju oko upisa djece u hrvatske odjele ili vrtić«, kaže David i pojašnjava kako se od malih nogu želio baviti računarima, te je nakon osnovne škole upisao IT smjer u Gimnaziji **Svetozar Matković** koji je na srpskom nastavnom jeziku, i koji sada završava.

No, to ga nije spriječilo da studij nastavi u Hrvatskoj, gdje planira upisati Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER) u Zagrebu na smjeru softverskog inženjera.

»Otkako znam za sebe, zahvaljujući mojoj obitelji, aktivna sam u hrvatskoj zajednici. Prve temelje obrazovanja na hrvatskom jeziku dobila sam u vrtiću **Marija Petković – Sunčica**, a to se nastavilo i u osnovnoj školi«, priča maturantica srednje Ekonomske škole **Marija Šarčević**.

Prilikom odabira srednje škole Marija se odlučila za

Ekonomsku srednju školu u Subotici i, iako su je, kako je rekla, pojedinci odgovarali od toga, danas je zadovoljna svojim odabirom.

»Nakon nastave na hrvatskom trebalo mi je vrijeme da se priviknem na drugačiju terminologiju, ali osim toga nisam imala veće prepreke. Drago mi je što sam imala mogućnost u osnovnoj školi ići u hrvatski odjel, jer sam tamo stekla prijateljstva koja će vjerujem trajati. Uz sve to imali smo mogućnost i za brojna putovanja na kojima sam provodila vrijeme s ljudima koje me razumiju«, priča Marija, koja svoje dalje obrazovanje planiram nastaviti na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku na smjeru kultura, medij i menadžment.

Beneficije kroz cijelo školovanje

»Obrazovanje na hrvatskom danas vidim kao odličan način učenja na materinjem jeziku, koje ima sve razine počevši od vrtića pa do srednje škole, bez prekida. Zahvalna sam roditeljima na puno odluka koje su umjesto mene morali donijeti, pa tako i na ovoj. Mislim da je to bila prava odluka i da su i oni danas ponosni na to«, priča maturantica Gimnazije **Lucia Mamužić**, koja je rekla kako dalje planira upisati Pravni fakultet u Osijeku.

»Nikada nisam imala problema zbog toga što pohađam nastavu na hrvatskom, baš suprotno: imala sam puno beneficija kroz cijelo školovanje. Iz svog vlastitog iskustva mogu posvjedočiti i potaknuti i današnje roditelje da se ne premišljaju oko toga. Osim što djeca imaju kvalitetnu nastavu, imaju i razne druge pogodnosti od autobusne karte, putovanja, projekata, prevedenih udžbenika koji su na hrvatskom, a prate plan i program školovanja u Srbiji, pa čak i profesionalnu orijentaciju kada za to dođe vrijeme. Kroz cijelo dosadašnje školovanje smo puno putovali, imali smo prilike upoznati se s vršnjacima iz cijele Hrvatske, učiti s njima i stvoriti nova prijateljstva. Profesionalna orijentacija koju sam već spomenula je bila prilika ne samo saznati u čemu smo dobri nego na neki način upoznati i sami sebe«, priča Lucia i prisjeća se brojnih putovanja: razmjene učenika u Žrnovnici (kod Splita), profesionalne orijentacije u Benkovcu, posjete Zagrebu i brojnim gradovima diljem Hrvatske...

»Svaka destinacija i svako putovanje se pamti cijeli život, a osim onoga što smo tamo vidjeli, među uspomena ma se prebira i nezaboravni momenti s prijateljima, kao i stjecanje novih. Pred nama je sada maturantac i to onaj 'veliki' kako svi vole reći, o kom smo maštali i čekali ga, a sada smo stasali do toga da ga i doživimo.«

Ž. V.

Priča o stadionima

Ova godina je »olimpijska godina« u kojoj će najveća smotra različitih sportaša biti održana u Parizu, treći puta u povijesti modernih Olimpijskih igara (prvi put 1900., drugi put 1924.). Prve Olimpijske igre vežu se uz antičku Grčku u kojoj su svake četvrte godine održana sportska natjecanja između grčkih gradova-država u mjestu Olimpija gde se nalazio i prvi stadion-sportsko borilište. Tu su sačuvani ostatci nekadašnjeg stadiona na kom se za svake moderne ljetne i zimske Olimpijske igre pali vatra koju posebnom štafetom sportaši prenose kroz razne države do grada u kojem se održavaju Olimpijske

Projekt adaptacije Gradskog stadiona

igre. Paljenje olimpijske vatre (na glavnom državnom stadionu) ujedno označava i početak igara, a gašenje označava kraj. U antičko doba za vrijeme trajanja igara vladao je privremeni mir između zaraćenih grčkih gradova. Rimski car **Teodosije I.** zabranio je održavanje Olimpijskih igara 393. godine u ime borbe kršćanstva protiv poganstva. Obnavljanje (modernih) Olimpijskih igara vezuje se uz ime francuskog barona **Pierrea de Cubertina**. Prve moderne (ljetne) Olimpijske igre održane su (naravno) u Ateni 1896. godine na za tu priliku izgrađenom olimpijskom stadionu. Na igrama je sudjelovalo 14 država s 241 muškim natjecateljem (nije bilo žena) u devet sportskih disciplina. Druge olimpijske igre, po odluci Međunarodnog olimpijskog komiteta (MOK), održane su u Parizu (1900.) kao vrsta počasti za Pierrea de Cubertina. Ovdje su se već natjecale i žene; bilo je 22 natjecateljke. Budući da je istovremeno održavana i Svjetska izložba (1889. građen je Eiffelov toranj), država nije baš obratila pažnju na organizaciju i ove igre su ušle u povijest kao »kaotične sportske igre«. Prve zimske Olimpijske igre također su održane u Francuskoj 1924. godine. Zbog svjetskih ratova tri Olimpijade nisu održane (1914., 1940., 1944.). Moskovska Olimpijada je 1980. doživjela bojkot (zbog ulaska SSSR-a u Afganistan). Naime, SAD i još 64 države na pritisak Olimpijskog komiteta SAD-a, nisu slale natjecatelje, a nekoliko država se natjecalo u zajedničkim timovima. Zbog pandemije covida tokijska Olimpijada (2020.) je odgođena i održana je sljedeće 2021. Zbog

ratobornih izjava predsjednika Francuske i treća pariška Olimpijada možda će također biti problematična.

Nekadašnji »grad sportova«

Koncem XIX. vijeka i u našem gradu sport dolazi u modu, napose među višim i bogatijim slojevima. Braća **Vermes – Lajos, Béla i Nándor**, na Paliću 1880. organiziraju gimnastičko društvo *Achilles-egylet* i organiziraju *Paličku olimpijadu*. Četiri godine kasnije (1884.) izgrađuje se biciklistički stadion na imanju Lajosa Vermesa. U to vrijeme se osnivaju i prvi nogometni klubovi i izgrađuju se i nogometni stadioni *Bačka* i *SAND*. Grad financira odlazak **Đure Stantića** u Atenu na jubilarno međuolimpijsko natjecanje na kojem osvaja medalju u brzom hodanju na dugoj stazi. Među sportašima grada bio je i pionir avijacije **Ivan Sarić** koji sa svojom nogometnom ekipom 1900. godine na Topčideru kralju **Aleksandru Obrenoviću** i Beograđanima prvi put pokazuju nogomet kao novu sportsku igru. Treći stadion namijenjen za nogomet i atletiku, Gradski stadion je izgrađen 1935./36. godine, tada se zvao *Stadion kralja Petra II.* Dvije godine kasnije, 1938., u parku ispred željezničkog kolodvora podignuta je monumentalna građevina nazvana *Jugoslovenski narodi dom viteškog kralja Aleksandra I ujedinitelja* (zvan i *Sokolski dom*), koja je vizualno i prostorno zatvarala nekadašnji Korzo koji je vodio do kolodvora. *Sokolski dom* je bio dom sportova; imao je atletsku stazu (danas Mali stadion), jednu veliku salu za vježbanje; poslije rata kino *Jadran* i sadašnje Kazalište i jednu manju salu za vježbanje, niz prostorija za treniranje, otvoreno kazalište i kino. Općenito, sport dobija puno značaja u gradu.

Novi i adaptirani stadioni

Prije izbijanja pandemije covida, 2018. godine tadašnji ministar za sport najavljuje izgradnju ili adaptaciju nogometnih stadiona u šest gradova Srbije (Zaječar, Loznica, Kraljevo, Leskovac, Vranje, Kragujevac). Sljedeće, 2019. godine, 5. rujna, u našem gradu tadašnji gradonačelnik (poznat po nedovršenoj gradnji *Aquaparka* i novih fontan-lavora u centru) s projektantima i izvođačem potpisuje ugovor o adaptaciji Gradskog stadiona. Nakon ovih promjena stadion treba imati 8.802 mjesta za publiku, zvaničnike i medijske izvještače; s mogućnošću noćnih utakmica. Novi stadion se gradi tako da je na njemu moguće održavanje međunarodnih utakmica i atletskih natjecanja. Prije je FK *Spartak* morao igrati međunarodne tekme na drugim stadionima. Rok za izgradnju bila je 2021. godina. Danas bivši »grad sportova« nema adekvatni stadion i odgovarajuće plivalište za natjecanje. Nastupajući izbori možda će donijeti promjene.

Diskriminacija po dobnoj osnovi

Kultura je područje ljudske djelatnosti za koju se obično kaže kako »ruši granice«. Dobro, kaže se to i za sport, ali već smo odavno svjedoci toga da ih upravo sport, odnosno događanja oko njega, nerijetko i postavlja, jer su stadioni i dvorane prečesto »događaji visokog rizika« na kojima i u kojima organizirane paravojne postrojbe – imenom »navijači« – nesmetano obavljaju svoje najbestijalnije nacionalističke, rasističke i šovinističke »vježbe« tolikog intenziteta da ih pristojan svijet zaobilazi u širokom luku. Istina, mnogo rjeđe, to se kaže i za trgovinu, ali to je sfera rezervirana isključivo za interes i kao takva – praksa je to nebrojeno puta potvrdila i u najekstremnijim uvjetima međuljudskih i međudržavnih odnosa – upravo je trgovina ta koja najčešće »ruši granice« po starom oprobanom načelu »para buši gdje putovnica neće«. Ali, kako tema ovoga teksta nisu niti sport niti trgovina, vratimo se mi kulturi.

Eto, primjerice, nagradi *Dr. Ferenc Bodrogyári*. Kao i svake, tako je lokalna samouprava početkom prošloga mjeseca i ove godine raspisala javni poziv za dodjelu ove nagrade koja se koncem lipnja uručuje »istaknutim kulturnim stvaraocima (ne starijim od 40 godina) u području književnosti, znanosti, likovne, glazbene, kazališne i filmske umjetosti koji su svojim djelima pridonijeli razvoju Grada ili dali doprinos na polju kulture u zemlji i inozemstvu«. Obrazloženje za čistu peticu: sve jasno, koncizno i precizno do najsitnijeg detalja. Ali, baš u tom detalju, koji je skrajnut u zagradu, nalazi se stanoviti problemčić, jer upravo on postavlja granicu tko može a tko ne može dobiti ovu nagradu. Ne odnosi se ta barijera, fala Bogu, ni na kakvu drugu osobenost ljudske jedinice (po podrijetlu ili mjestu stvaranja, recimo) nego je ograničena samo na dob: do 40 godina vrijediš kao stvaralac, od 40 godina ne vrijediš. U najboljem slučaju eto ti priznanja *Pro urbe* ili zvanja *Počasni građanin*, pa im se nadaj k'o lutriji. Imaš li sreće da se zoveš **Brana Crnčević** ili **Aleksandar Vučić** i da ti se s imenom poklope i »društvene okolnosti«, eto ti binga.

Nagrada s ovim imenom u Subotici se dodjeljuje »kulturnjacima« od 1980. u čast doktora filozofije, koji je te godine i preminuo u 45. godini. Sve do početka novoga tisućljeća ova je nagrada bila otvorena za sve stvaraoce u područjima kulture, navedenim u javnom pozivu lokalne samouprave da bi dolaskom **Ildikó Lovas** na mjesto lokalne »ministric« kulture ova odluka bila dopunjena »aneksom u zagradi«, odnosno ograničavanjem prava na dobijanje nagrade po dobnoj (ne: podobnoj) osnovi.

Ova odluka – o kojoj je doljepotpisani pisao i u vrijeme kada je donesena – tim je zanimljivija, jer je i sama Ildikó Lovas književnica i nekako bi se od osobe takva senzibiliteta mogla očekivati upravo elastičnost a ne »dobogrudnost« koja će stvaraoce dijeliti na mladce i matorce. Ali, nije rijedak slučaj da su i sami stvaraoci mušičavi, pa ovu odluku pripišimo ovoj osobini.

Problem je, međutim, nešto širi i u svojoj osnovi odnosi se na interesni krug onih koji daju i onih koji dobijaju. Drugim riječima, pravo je čudo kako svih proteklih godina u komisiji za dodjelu nagrade *Dr. Ferenc Bodrogyári* (čiji

je doljepotpisani i sam bio član osam godina, pa mu je nešto od toga ostalo u sjećanju) nikome nije zasmetala »zagrada« u kojoj je i smještena dobna granica kao uvjet za njeno dobijanje. Kako se, recimo, nitko nije zapitao zašto nagradu za svoje – potencijalno i vrhunsko – stvaralaštvo ne može dobiti osoba koja napiše knjigu, snimi film, naslika portret ili odigra ulogu kao nikada prije u svojoj 41. ili 86. godini? Je li produkt toga, kao i sam stvaralac, mator i nedostojan ovako prestižne nagrade i je li kao takav dostojan samo izložbe, koncerta ili predstave u nekom gerontološkom klubu ili amaterskom kulturno-umjetničkom društvu? Kako, dakle, nikome od onih koji nagradu daju – lokalnoj

samoupravi – nije zasmetala ovakva vrsta kršenja dobnih i stvaralačkih prava?

Još čudniji od lokalne samouprave i komisije koju ona imenuje je odnos samih stvaralaca prema samima sebi, a onda i prema »strukturama« koje diktiraju pravila igre. Kako za sve ovo vrijeme nijednom »vremešnjem« (a svi su to od svoje 40. godine) kiparu, glazbeniku, glumcu ili piscu (plus njihovi parnjaci u ženskom rodu) nije pala na pamet jednostavna misao da se u javnom pozivu, skrivena u zagradi, krije najobičnija diskriminacija po dobnoj osnovi? Ako se odgovor krije u tome da su zbog godina pomalo zaribali, drugo nisu ni zaslužili.

A ako se netko pita zašto baš sada ovaj tekst, odgovor je jednostavan: jednog dana ove godine navršit će se 44 godine od smrti **Dr. Ferenc Bodrogyárija**, a prije toga i okruglih 89 godina od njegova rođenja. U vrijeme obilježavanja svega okruglog i čoškastog neka ovo bude prilog tome kao i tema za korpu za otpatke u lokalnoj samoupravi.

Z. R.

Mali maturalac oduševio osmaše

Svaka ekskurzija s prijateljima je sama za sebe za pamćenje, no »mali maturalac« spada u one »posebne ekskurzije«, a to potvrđuje i sadašnja generacija osmaša.

Učenici osmih razreda cjelovite nastave na hrvatskom jeziku i oni koji pohađaju izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture iz Sonte, Plavne, Vajske, Monoštora i Berega boravili su od 2. do 6. travnja na »malom maturalcu« i to na destinacijama Zagreb – Split – Sinj – Trogir.

Nezaboravno iskustvo

Po riječima voditeljice puta u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća **Tanje Stantić** na »mali maturalac« išlo je 42 učenika i sedam nastavnika.

»Ono što moram istaknuti jeste da su djeca bila izuzetno dobra i da smo zaista uživali, kako u razgledanju ovih prekrasnih mjesta tako i u druženju i zajedništvu koje smo ostvarili. Tijekom boravka u Zagrebu bili smo smješteni u učeničkom domu *Marija Jambrišak* gdje nas je dočekala i ugostila ravnateljica doma **Josipa Galić**«, priča Tanja Stantić.

Biti u Zagrebu, a ne vidjeti Trg bana Josipa Jelačića, zgradu Hrvatskog narodnog kazališta, obići zagrebački ZOO vrt, Muzej iluzija, Tehnički muzej *Nikole Tesle*, bila bi prava šteta, te su učenici iskoristili priliku i obišli sve spomenuto, a kako su rekli, najzabavnije je bilo u Tehničkom muzeju *Nikole Tesle*, gdje su posjetili rudnik te isprobali prijenos struje kroz tijelo čovjeka. Kako su ispri-

čali, saznali su ovom prigodom i da je tijekom grmljavine automobil najsigurnije mjesto za sklonište.

U Sinju su obišli Muzej *Sinjske alke*, gdje ih je dočekao **Goran Ugrin**, zatim su posjetili muzej u sklopu franjevačkog samostana, te utvrdu Kamičak u središtu grada. Obišli su uz turističkog vodiča i Split i njegove znamenitosti, kao i Trogir, kamenita vrata, kulu Kamerlengo, a iskoristili su i lijepo vrijeme, pa kako je voditeljica puta rekla, uspjeli su i »osoliti noge«.

»Vrijeme je bilo ispunjeno brojnim aktivnostima u kojima smo imali prilike uživati, ali stigli smo se i dobro zabaviti, družiti. Puno je ljudi koji su uključeni u organizaciju ovoga puta i ta njihova podrška zaista znači. U Splitu smo bili smješteni u Učeničkom domu, gdje nas je s odgojiteljima dočekao ravnatelj doma **Mladen Kamenjarin**.«

Dojmovi sudionika

Riječi hvale imaju i mali maturanti, koji su se puni dojmova vratili svojim obiteljima. Među njima je i **Antonija Kujundžić** iz OŠ *Matko Vuković* iz Subotice koja kaže:

»Ovo putovanje je bilo nezaboravno. Posjetili smo Zagreb, Split, Sinj i Trogir. Upoznala sam vršnjake iz Sonte, Monoštora, Plavne... Svaki dan je bio ispunjen nekom aktivnošću, a posebno bih izdvojila Muzej *Nikole Tesle* u Zagrebu gdje sam bila 'dobrovoljac' za dokaz da energija prolazi kroz čovjeka. Osim toga, Split i Trogir su me oduševili. Pamtit ću ovaj put, a budućim osmacima toplo preporučujem da se ne predomišljaju kada budu bili 8. razred.«

»Ovo je bila najbolja ekskurzija!«, započinje svoj komentar **Marko Brdar** iz OŠ 22. oktobar u Monoštoru i dodaje: »Vidjeli smo mnoge povijesne znamenitosti i svugdje su nas lijepo dočekali. Vodiči su bili odlični, kao i smještaj. Najveći dojam su mi ostavili novi prijatelji koje sam na ovom putu upoznao. Budućim osmašima preporučujem mali maturalic. To je nezaboravno iskustvo«.

Vrlo slično mišljenje ima i **Iva Bačlija** iz OŠ Ivan Milutinović iz Subotice:

»Maturalac je ispunio sva moja očekivanja. Jako sam se lijepo i nezaboravno provela. Upoznala sam nove prijatelje iz drugih mjesta – Monoštora, Plavne i Vajske. Najviše me dojmio odlazak u Muzej Sinjske alke, a nezaboravno iskustvo nosim iz Muzeja Nikole Tesle, gdje sam bila dobrovoljac i usudila se ući u 'kavez' uz pomoć kog smo dokazali da nam unutar njega grmljavina ne može ništa. Bio je to hrabar potez, ali sreća pa su to već drugi dokazali prije nas«, kaže Iva.

Cilj ovoga programa je obilazak i bolje upoznavanje matične domovine, te međusobno upoznavanje osmaša koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Program obuhvaća i aktivnosti upoznavanja kulturno-povijesnih znamenitosti i jačanje jezičnih kompetencija.

Ovaj put, koji će osmaši zasigurno pamtiti cijeli život, organiziralo je Hrvatsko nacionalno vijeće, a prijevoz učenika je financijski pomoglo, preko projekta Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatsko prosvjetno društvo **Bela Gabrić**.

Ž. V.

U lancu uspjeha, svaka je karika bitna

»Mladi ljudi među volonterima su vam stopostotna garancija da je kamp odlična i vrijedna priča. Nikakva politička podrška ili obećanja nisu sigurnost za budućnost nego ljudi koji su to prošli i koji se kao suradnici vraćaju«, istaknula je Darinka Balen

Proteklog vikenda, od 5. do 7. travnja, dio volontera Etnokampa opet se okupio, no ovoga puta ne kako bi radili nego uživali. Naime, Hrvatska čitaonica, na čelu s predsjednicom **Bernadicom Ivanković**, a u suradnji sa Zagrebačkom županijom, organizirala je trodnevni izlet kao nagradu za sve one koji neumorno rade oko Etnokampa i pomažu rad Hrvatske čitaonice.

Gradimo vlastitu budućnost

Bio je ovo drugi puta da su se okupili volonteri, istina, dio njih koji pomažu tijekom Etnokampa i njegovih brojnih radionica. Poznato je da Etnokamp okupi oko 120 djece i oko 80 volontera koji se tijekom tih pet dana, koliko traje kamp, smjenjuju i daju svoj doprinos. Neki od njih su prisutni svih pet dana, neki manje, u zavisnosti od mogućnosti.

»Nama je važno da imamo te ljude i da na njih možemo uvijek računati. Mnogi od njih uzimaju godišnji kako bi mogli pomoći i svoje slobodno vrijeme darovati drugima. Upravo radi toga smo im željeli pokazati koliko nam znače, nagraditi te ljude izletom, gdje će imati priliku nešto novo vidjeti, naučiti i ono, rekla bih najvažnije: međusobno se upoznati i povezati, jer tako ujedno gradimo i vlastitu budućnost«, kaže Bernadica Ivanković i pojašnjava kako je ovaj projekt Hrvatske čitaonice i Zagrebačke županije pod nazivom »Lijepom našom«, osnaživanje volonterskog tima Hrvatske čitaonice financijski podržao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatsko nacionalno vijeće.

Zanimljivo je da su danas među volonterima Etnokampa nekadašnji polaznici kampa.

»Volonteri su, kako imam običaj reći, nezaobilazni čimbenici u radu s djecom. Svojim znanjem i vještinama prenose i na druge naše običaje, pjesmu, ples, jezik, baštinu, a sve to kroz igru i druženje. Tako čuvamo i ono što je na dobrom putu da se zaboravi, ali i jačamo svoj nacionalni identitet. Posebna vrijednost Etnokampa, ali i našeg druženja tijekom godine jeste to šarenilo iskustva i mladosti, to što skupa djeluju i druže se volonteri različite dobi od srednjoškolaca do onih treće životne dobi (najstarija volonterka je 80 godina). I svi oni odlično funkcioniraju, nadopunjuju se i međusobno uče jedni od

drugih gradeći zajedništvo na koje smo ponosni i koje se trudimo prenijeti novim naraštajima i djeci u Etnokampu. To su naše kvalitete i bogatstvo koje negujemo«, kaže Ivanković.

S njom se slaže i viša referentica za osnovno školstvo Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu u Zagrebačkoj županiji **Darinka Balen**, koja je i ovoga puta bila domaćica gostima iz Vojvodine.

»Izuzetno sam zadovoljna i sretna da je Zagrebačka županija prepoznala projekt koji radi Hrvatska čitaonica i da smo ljudima koji nesebično daju svoje slobodno vrijeme za rad s djecom mogli osigurati da bar na kratko

uživaju u ljepotama na području naše županije i Moslavačkog kraja. Imala sam priliku biti u Subotici i vidjeti što se i kako radi i ponovit ću ono što sam rekla i drugima. Mi naše hrvatstvo uzimamo zdravo za gotovo i kad posvijestimo sebi kako se ovi ljudi bore i što sve rade da djeca očuvaju hrvatsku kulturu, običaje, baštinu, da znaju od kuda su i kamo idu, mi se pomalo možemo i posramiti«, ističe Darinka Balen i dodaje: »Ono što nam je zajedničko jeste da nam je svima bitan rast i razvoj djece kao kompletnih osoba. Kod nas se to radi kroz učeničke zadruge, a kod vas kroz Etnokamp. Svima nam je bitna sigurna budućnost, a to nam je zagarantirano ako radimo na razvitku te djece, njihove snalažljivosti, samosvijesti,

timskom radu, poštivanju, slušanju... To su vrijednosti koje se ostvaruju preko učeničkih zadruga i preko Etnokampa. Mladi ljudi među volonterima su vam stopostotna garancija da je kamp odlična i vrijedna priča. Nikakva politička podrška ili obećanja nisu sigurnost za budućnost, nego ljudi koji su to prošli i koji se kao suradnici vraćaju», istaknula je Balen.

»Vjetar u leđa«

Suradnju s Hrvatskom čitaonicom još prije pet godina započeo je bivši ravnatelj OŠ *Stjepan Radić* u Božakovini **Jure Mišković** koji i danas, iako u mirovini, i dalje pomaže kroz razne projekte i surađuje s Hrvatima u Vojvodini.

»Prije pet godina, kada su volonteri Hrvatske čitaonice posjetili našu školu, mi smo učili od njih, a i oni od nas. Žao mi je da je korona prekinula kontinuitet u ovome druženju, ali nam je želja da ovo pokrenemo i zadržimo na godišnjem nivou. Dugi niz godina rado sudjelujemo i u drugim projektima i izvannastavnim aktivnostima, osobito kada se radi o djeci. Povezani smo i s Hrvatskim nacionalnim vijećem i kad god možemo gledamo kako pomoći. Moram spomenuti i suradnju s učeničkom zadrugom iz Tavankuta, ali volio bih to proširiti i na druge škole u drugim mjestima. Smatram da dok ima Hrvata izvan domovine, bit će i ovdje u Hrvatskoj i stoga moramo voditi računa i naći načina kako pomagati naše ljude«, rekao je Mišković.

Sudionici ovog izleta bili su smješteni u Ivanić Gradu, a obišli su Brođane, vozili se *žitnom lađom* po Kupi, posjetili Zavičajni muzej u mjestu Donja Kupčina, gdje su uz radionice posjetili i crkvu sv. Marija Magdalene. Poseban događaj bio je obilazak ekoparka Krašograd u kom se nalaze drvene kućice (za iznajmljivanje) koje nose imena *Krašovih* proizvoda. Volonteri su posjetili i Spomen sobu *Titanica*, te imali zajedničku večeru s predstavnicima

Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Zagrebačke županije, Ivanić Grada, ravnateljima obližnjih osnovnih škola i učeničkih zadruga te ravnateljem Doma učenika u Ivanić Gradu. Uz to, u Općini Križ posjetili su spomen sobu hrvatskih branitelja, knjižnicu i čitaonicu Križ, imali prijam kod načelnika Općine Križ **Marka Magdića**, misu u crkvi Uzvišenja sv. Križa u Križu, posjetili su i spomen sobu najveće hrvatske operne umjetnice **Milke Trnine**, te imali nezaboravni obilazak i ručak na imanju Moslavačka priča.

»Volonteri nisu krili svoje oduševljenje oko ovoga programa. Zaista je ovo divna suradnja koju treba zadržati i ljudima dati do znanja da su nam bitni. Da cijenimo njihov trud i zalaganje. Nama koji smo u organizaciji ovakvih projekata je dodatni 'vjetar u leđa' kada imamo podršku i iz Hrvatske. Sretni smo i neizmerno sam zahvalna našim domaćinima, osobito Daringki Balen, koja je sve vrijeme bila naša domaćica. Ovakvo zajedništvo nas ojača i dalje elan za dalji rad«, priča Ivanković i dodaje: »Želja nam je upoznati i ona mjesta

koja nisu nužno na turističkim destinacijama, te je ovo bio sjajan odabir, prekrasna priroda i divni domaćini«.

Osim uživanja, volonteri kampa su dogovarali i teme koje će biti u narednom periodu, a i razmjenjivala su se iskustva i prikupljali podaci od starijih sudionika.

Kako je najavila predsjednica Hrvatska čitaonice, ovogodišnji Etnokamp bit će održan od 12. do 16. kolovoza, a tema koja će se provlačiti svih pet dana kroz brojne radionice bit će »Disnotor i prelo«.

Ž. V.

Anamaria Babičković, finalistica emisije *Master Chef Srbija*

Kulinarско putovanje: Od Instagram objave do *Master Chef* finala

Nakon natjecanja u Master Chefu, koje je trajalo dva i pol mjeseca, Anamaria Babičković iz Subotice došla je do samog finala, što je nevjerojatan uspjeh

U svijetu gastronomije, gdje strast prema kuhanju susreće neizvjesnost natjecateljskih izazova, **Anamaria Babičković** je pronašla svoj put ka kulinarском vrhuncu u emisiji *Master Chef*. Njena priča počinje spontanom odlukom, potaknutom objavom na Instagramu i podrškom njenog supruga **Borisa**, vodeći je kroz emotivni vrtlog priprema, izazova i testova ličnosti daleko od doma i obitelji. U ovoj priči Anamaria dijeli svoje iskustvo borbe sa samom sobom, pritiskom natjecanja i izazovima koje nosi sudjelovanje u jednoj od najprestižnijih kulinarских emisija. Kroz priču o njenom putu, odnosima sa sucima i natjecateljima, te kulinarским kreacijama koje su obilježile njeno sudjelovanje, Anamaria otvara vrata svog kulinarского svijeta, punog strasti, izazova i neprocjenjivih iskustava koja su oblikovala njen daljnji put u svijetu gastronomije.

Prijaviti za emisiju *Master Chef*, kaže Anamaria, došlo je vrlo spontano. Vidjela je objavu na Instagramu, prosljedila je svome suprugu Borisu i pitala ga što misli o tome. Boris je vidio to kao odličnu priliku i podržao je svoju suprugu. Nakon procesa prijave i kastinga polako je došla do potpisivanja ugovora, čemu se uopće nije nadala.

»Nakon početnih kuhanja došla sam do top 16 i tada kreće zajednički život s ostalim sudionicima, selim se u Pančevo na dva i pol mjeseca i tako počinje cijela priča. Odvojenost od kuće, obitelji, ulazak u nešto potpuno drugačije, suočavanje sa svim mogućim i nemogućim izazovima, pritisak vremena, kreiranje jela za 45 minuta, neizvjesnost, tenzija. S druge strane stoje suci koji su vrhunski *chefovi*, to je samo po sebi ogroman pritisak, u tebe je upereno deset kamera, to je jednostavno rolercoaster emocija i izazova i stavljanje svoje ličnosti na test«, govori Anamaria.

Tijekom snimanja dva puta je promijenila jelo koje je pripremala. U nekim momentima kaže kako nije znala što treba pripremiti, jer je bila nesigurna.

»S jedne strane stojim ja koja želim napraviti najbolju moguću varijantu, a s druge strane u sebi vrištim na sav glas, samo bih se sklonila negdje iza

pulta i plakala, ali onda pomislim: 'Ana, saberi se, tu su kamere, ovo će ljudi gledati'. Tako izgleda borba sa samim sobom, te dvije krajnosti gdje se hvataš za posljednji atom snage kako bi izvukao najbolje iz sebe. Mislim da gledatelji pored ekrana ne mogu vidjeti koliko je mentalne i fizičke snage potrebno za izgurati jedno snimanje koje traje po deset ili petnaest sati; na primjer posljednje snimanje je trajalo osamnaest sati. Zbog svih tih faktora, psihički i fizički napor je nemjerljiv, konstantan grč u stomaku, pogotovo kada obučeš famoznu crnu kecelju. Tada opet moraš kuhati, opet dati svoj maksimum, a već si premoren i jednom nogom spreman za polazak kući», govori Anamaria.

Prvi put kada je obukla crnu kecelju pomirila se sa sobom misleći da je završila svoje natjecanje. Bilo joj je teško, jer se povezala s ljudima koji su bili u tom eliminacijskom izazovu skupa s njom, tj. s mlađom ekipom.

»Trebalo mi je mnogo snage kako bih prihvatila da se moram natjecati protiv njih i da će netko od nas četvero poslije ovog izazova otići doma. Pomislila sam kako ću se na neki fin način povući i odustati, jer jednostavno ne mogu više. U isto vrijeme razmišljam kako će reagirati cijela moja obitelj i prijatelji kada im kažem da sam odustala i predala svoje mjesto nekom drugom bez borbe, a oni su sve vrijeme vjerovali u mene. Mislim da bih ih jako razočarala i iznevjerila odustajanjem, stoga sam odlučila da ću nastaviti, pa neka to bude fer borba i neka bolji kuhar od nas pobijedi. Ipak je to natjecanje«, rekla je Anamaria.

Odnos sa sucima i ostalim natjecateljima

Anamaria Babičković nam je otkrila kako su sa sucima imali vrlo striktan odnos, držali su određenu distancu kako nitko ne bi imao povlašteni tretman. Tijekom snimanja su bili u različitim prostorijama, izuzetno se obraćala pozornost na njihovu neutralnost prema natjecateljima.

»Mislim da su kamere dosta vjerno prikazale naš odnos s njima, jer su isključivo bili u kontaktu s nama kada su nas ocjenjivali i komentirali naša jela. Ono što kamera nije zabilježila jesu *master classovi* koje su nam držali suci i neki drugi *chefovi*. Tada je među nama bio malo opušteniji odnos, ali nitko se nije mogao zbližiti s njima na bilo koji način. Sada kada su snimanja završena, kada je gotovo finale oko kojeg se digla medijska prašina, moram reći da sam se čula sa svom trojicom, prešli smo na ti, dojmovi su se slegli, svatko od njih mi je prenio svoje dojmove oko samog finala, ali ono što mi je najbitnije jeste da smo ostali u super odnosima. Izuzetno kvalitetna poznanstva su se izrodila iz ove emisije, velika je čast poznavati tako kvalitetne *chefove*«, govori Anamaria.

Što se tiče ostalih natjecatelja, ostala je sa svima u odličnim odnosima, ali od samoga starta snimanja su se prirodno izdvojili mlađi sudionici od starijih. Imaju svoju internu grupu gdje se svakodnevno dopisuju, sada već o poslovima u struci nakon emisije, jer su se mnogi zapostigli u restoranima.

Planovi za budućnost

»Planovi su veliki i ambiciozni, uskoro planiram otvaranje vlastitog restorana ovdje u Subotici. Neću mnogo pričati o tome, ali želim reći kako će to biti nešto s potpuno novim i drugačijim konceptom koji do sada nije viđen u Subotici. Nadam se da će to sugrađani i ostali gosti dobro prihvatiti. Toliko za sada, ali očekujte nešto potpuno inovativno«, zaključuje Anamaria Babičković.

»Mlađa ekipa se okupila u Novom Sadu, neki od njih su bili u Subotici kod nas, mislim da smo izrodili prijateljstva koja će trajati cijeli život. Tijekom boravka u kući cimerka mi je bila **Milana** i definitivno sam se s njom najviše povezala, ali odmah uz nju je i **Milica** koja je divna osoba. S Milanom sam najviše komunicirala, imali smo neke naše tajne razgovore, poslije svake eliminacije smo sumirali ta dva prethodna dana, o svemu što se dešavalo, s naše točke gledišta. Ona je moja Vojvođanka iz Novog Sada, stoga ne čudi što smo se i najviše povezale tijekom snimanja. Milica je toliko divna i pozitivna osoba, unese uvijek neku vedrinu u prostor. Tu je svakako i **Nenad**, koji je na klackalici između starije i mlađe ekipe. On je toliko neiskvaren čovjek, šaljivdžija, jednostavno ne znam odakle crpi svu tu pozitivnu energiju. **Nemanja** je od početka bio bratski nastrojen prema meni, mada kako sam krenula, nabrojat ću sve ljude, pa nek ostane na njih četvero«, našalila se Anamaria.

Osobni kulinarski maksimum

Upitana koju bi kreaciju izdvojila kao svoj kulinarski maksimum tijekom snimanja *Master Chefa*, Anamaria se odlučila da to bude famozni kokos kolač iz finala. Preponosna je na taj kolač, budući da ga je prvi put radila u *Master Chef* kuhinji.

»To je nešto potpuno novo za mene, nešto što nije jednostavno izvesti i napraviti. Takav tip kolača sam maštala kako ću praviti jednog dana kada svladam sve tehnike, mnogo je koraka u cjelokupnom procesu stvaranja. Pogotovo kada je riječ o čokoladi, o procesu temperiranja čokolade koji je najzahtjevniji, stvarno sam toliko ponosna da ne mogu dovoljno naglasiti. Dobila sam različite ocjene što se tiče samoga kolača, ali za mene on je *highlight* mog natjecanja u emisiji. Zapravo, cjelokupni finalni meni je nešto na čega sam jako ponosna. Za 75 minuta, koliko smo imali za glavno jelo, što sam sve uspjela uraditi, stvarno moram reći da sama sebi skidam kapu. Od pravljenja nadjeva za janjetinu, rolovanje, vezivanje, pečenje u tiganju pa u pećnici, *dermi glas* umak, pire od celera, ukiseljeni komorač, kapama, toliko sam letjela u kuhinji da mi je sada iz ove perspektive nevjerovatno kako sam uspjela postići sve. Predjelo je možda neka klasika, ali sam ga uradila na moderan i drugačiji način, tako da neka bude finalni meni kao nešto što je vrhunac mog natjecanja«, kaže Anamaria s osmijehom.

Ivan Ušumović
FOTO: Andrej Imrić

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 456 217, 487 4604 F: +381 21 456 217
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 001271312 2024 09427 005 001 000 001
DATUM: 8. 4. 2024.

Na temelju članka 24. stavka 2. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Službeni list APV*, broj: 37/2014, 54/2014 – dr. propis, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 i 38/2021) u vezi s člancima 11. i 23. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/2023), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o dodjeli proračunskih sredstava za unaprjeđivanje položaja nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica i razvoj multikulturalizma i tolerancije (*Službeni list APV*, broj: 8/19), pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

Javni natječaj za organizaciju regionalnih kviz-natjecanja »Koliko se poznamo« – šesnaesti ciklus

Natječaj se raspisuje za organizaciju kviz-natjecanja potprojekta »Koliko se poznamo« – šesnaesti ciklus, kviz-natjecanje o kulturi i povijesti nacionalnih zajednica Vojvodine.

Natječaj se raspisuje na ukupan iznos od **1.000.000,00** dinara.

I. OPĆI UVJETI NATJEČAJA

Sredstva se dodjeljuju za organizaciju natjecanja u četiri centra u AP Vojvodini.

Termini održavanja natjecanja su u razdoblju od 9. do 20. svibnja 2024. godine.

II. UVJETI NATJEČAJA

* Na natječaj se mogu prijaviti ustanove obrazovanja i kulture s teritorija AP Vojvodine;

* Organizator natjecanja je dužan za potrebe natjecanja osigurati sljedeće:

Zatvoreni objekt za organizaciju natjecanja s kapacitetom od najmanje 50 osoba;

Ozvučenje;

Rasvjetu;

Tehničku službu za potrebe natjecanja;

Osiguranje i osoblje za održavanje higijene objekta;

Zakusku za sudionike.

III. NAČIN PRIJAVE

* Natječaj se objavljuje na službenoj mrežnoj stranici Tajništva, u *Službenom listu Autonomne Pokrajine Vojvodine* i u dnevnim novinama *Alo*;

* Prijave se podnose u jednom primjerku, isključivo na natječajnim obrascima Tajništva;

* Natječajna dokumentacija se može preuzeti od 8. 4. 2024. godine u prostorijama Tajništva ili na mrežnoj adresi www.puma.vojvodina.gov.rs;

* Podnositelj može podnijeti samo jednu prijavu na natječaj;

* Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;

* Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela pokrajinske uprave u Novom Sadu (zgrada Pokrajinske vlade) ili se upućuju poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
21000 Novi Sad

Bulevar Mihajla Pupina 16

S naznakom: ZA NATJEČAJ ZA ORGANIZACIJU KVIZ-NATJECANJA »KOLIKO SE POZNAJEMO« – ŠESNAESTI CIKLUS

* Prijave na natječaj mogu se podnijeti do 17. 4. 2024. godine.

IV. OCJENJIVANJE PROJEKATA I ODLUČIVANJE O DODJELI SREDSTAVA

* Podnesene prijave razmatra povjerenstvo koje imenuje pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice;

* Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnesene od strane ovlaštenih osoba, prijave ispisane nečitko ili grafitnom olovkom, kao ni prijave koje nisu predmet natječaja;

* Prilikom odlučivanja o izboru organizatora natjecanja u obzir će se uzimati geografski raspored prijavljenih sudionika kviz-natjecanja i prijedlog troškova organizacije natjecanja;

* Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje prijave podnositelja kojima su dodijeljena sredstva na temelju prethodnih natječaja Tajništva, a nisu izmirili preuzete obveze;

* Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije ili izaći na lice mjesta, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje dodatnih uvjeta;

* Rješenje o raspodjeli sredstava donosi pokrajinski tajnik, na temelju prijedloga natječajnog povjerenstva;

* Prijave i priložena dokumentacija ne vraćaju se podnositeljima;

* S podnositeljima prijava kojima su odobrena sredstva Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice će sklopiti ugovor o sufinanciranju aktivnosti, na temelju kojeg će sredstva biti isplaćena;

* Pokrajinski tajnik donosi rješenje o raspodjeli sredstava, koje se objavljuje na službenoj mrežnoj stranici Tajništva.

POKRAJINSKI TAJNIK, Zsolt Szakállas

Međunarodni okrugli stol u Somboru

SOMBOR – U organizaciji UG-a *Urbani Šokci* bit će održan Međunarodni okrugli stol »O Šokcima je rič«, u petak, 19. travnja, u Somboru, u Gradskoj knjižnici *Karlo Bijelicki* na dječjem odjeljenju, s početkom u 16.30 sati.

Program: **Marija Rašić**: »Predstavljanje zbirke pjesama *Študiranje gospoje Šokice* autorice **Sandre Kopic** u izdanju Ogranka Matice hrvatske u Donjem Miholjcu«; **Ruža Silađev**: »Proljetna prehrana Šokaca u Sonti ne-

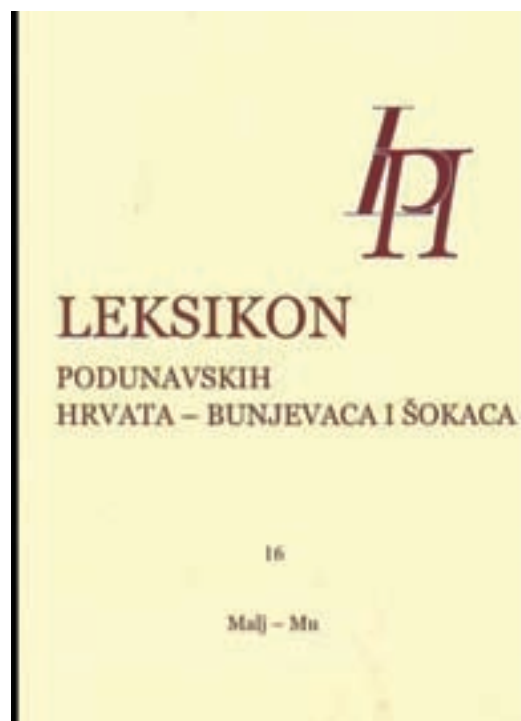
kada«; prof. dr. sc. **Ljilana Kolenić**: »Petnaest godina Udruženja građana *Urbani Šokci* i kultura Hrvata Vojvodini«; **Dario Bošnjak**: »Predsvadbeni običaji šokačkih Hrvata u Vajskoj«; doc. dr. se. **Silvija Curak**: »Imena u slavonskom dijalektu«; **Josip Štefković**: »Josip Ilić – pučki pisac iz Berega«; **Anita Đipanova Marijanović**: »Marija pod križem stoj – tradicijski aspekt nematerijalne i materijalne baštine korizmenog vremena u Monoštoru od XIX. stoljeća do danas«; **Nikola Čutura**: »Analiza sadržaja i upotrebe tradicionalni pismarica u Monoštoru kroz istoriju do današnji dana«; **Milorad Stojnić**: »Prikaz običaja krštenja u Beregu«; prof. dr. se. **Milica Lukić** i **Katica Novoselac**: »Slavenskomitološke sastavnice proznih tekstova *Josipa Lovretića*«; **Marija Šeremešić**: »Monoštorska knjižnica, odjel Gradske biblioteke *Karlo Bijelicki* Sombor«.

Foto izložba Ivana Ivkovića Ivandekića

PEČUH – U Hrvatskom klubu *August Šenoa* u Pečuhu 18. travnja, s početkom u 17 sati bit će otvorena foto-izložba **Ivana Ivkovića Ivandekića** pod nazivom »Klapim dužijancu bili salaša«. Izložbu će otvoriti **Timea Šakan-Škrilin**, ravnateljica Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost *Croatica* iz Budimpešte. Na otvaranju će nastupiti Ženski pjevački zbor *August Šenoa*. Foto-izložbu možete posjetiti do 10. svibnja svakog radnog dana od 10 do 16 sati.

Predstavljanje Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca

MONOŠTOR – Predstavljanje 16. sveska *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* bit će održano u subotu, 13. travnja, u Domu kulture u Monoštoru, s početkom u 19 sati.

Sudjeluju dr. **Slaven Bačić**, **Ivan Gutman**, **Marija Šeremešić** i **Saša Kostalić**.

Vraćena skulptura Ane Bešlić

SUBOTICA – Skulptura **Ane Bešlić** *Grupa* je ponovo postavljena ispred dispanzera. Ana Bešlić je identičnu figuru načinila i za park ispred Doma zdravlja na Novom Beogradu, tako da je sačuvana forma na osnovu koje je izrađen novi kalup od gume i gipsa. Radove na ponovnom oblikovanju skulpture izvela je kamenorezačka radnja *Kristal 63* u suradnji s umjetničkom kovačkom radionicom *Art livac* iz Subotice. Investitor je bilo Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje, dok je za nadzor bila zadužena kiparica **Maja Rakočević Cvijanov** iz Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Subotičani imaju radove Ane Bešlić u Aleksandrovu (Majka i dijete – spomenik žrtvama fašizma) i na Paliću (*Talia* – Ljetna pozornica). Rođena na salašu u blizini Bajmaka, školovala se u Zagrebu, Beču, Gracu i Beogradu. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata je 2012. godine obilježio 100. obljetnicu rođenja kiparice Ane Bešlić.

Opera za djecu Petrovaradinca Franje Štefanovića

Hrvatska turneja *Šumske kraljice*

U povodu 100. obljetnice od smrti petrovaradinskoga skladatelja Franje Štefanovića, njegova opera za djecu Šumska kraljica predstavljena je publici u Zagrebu i Osijeku, a dogovorena su i gostovanja u Šibeniku i Požegi

Ove godine obilježava se 100 godina od smrti i 145 godina od rođenja petrovaradinskoga skladatelja **Franje Štefanovića** (1879. – 1924.) koji se smatra tvorcem opere za djecu u svijetu. Tim povodom njegovo najpoznatije djelo, dječja opera *Šumska kraljica*, u izvedbi učenika Muzičke škole *Isidor Bajić* iz Novog Sada pod ravnanjem prof. **Ane Kovačić**, a u režiji **Igora Pavlovića**, predstavljeno je prošloga tjedna publici u Hrvatskoj, u Zagrebu i Osijeku. Predstava je realizirana u suradnji s HKPD-om *Jelačić* iz Petrovaradina, koje skrbi o umjetničkoj ostavštini petrovaradinskog skladatelja.

Štefanović je *Šumsku kraljicu* napisao prije više od jednog stoljeća, 1919. godine na tekst **Mihovila Peitza**. Glavna tema djela je pomaganje bližnjemu, a *Šumska kraljica* jedinstven je primjer opere za djecu u svijetu, jer su njezini izvođači isključivo djeca. Njezin sadržaj pedagoški je pozitivan, jer djecu ispravno usmjerava na životnom putu, što je ujedno čini i svezvremenskim djelom.

Upoznavanje šire hrvatske javnosti

Šumska kraljica je 4. travnja izvedena u Kazalištu *Trešnja* u Zagrebu, a 5. travnja u Dječjem kazalištu *Branko*

Mihaljević u Osijeku. Obje predstave bile su odlično posjećene te ispraćene dobrim reakcijama publike. Predstava će ove godine gostovati i u Šibeniku te Požegi, a možda i u Splitu i Zadru. Cilj ovih nastupa jest upoznavanje šire hrvatske javnosti s ovim jedinstvenim opernim djelom, ali i sa svestranim skladateljem čiji su lik i djelo bitna sastavnica povijesti prije svega petrovaradinskih, ali i Hrvata u Srbiji općenito. U HKPD-u *Jelačić* iz Petrovaradina zadovoljni su prošlotjednim gostovanjem u Hrvatskoj.

»Ova opera se ponovno izvodi od 2013. godine zahvaljujući pokojnom **Petru Pifatu** koji je vodio HKPD *Jelačić*. *Šumska kraljica* je već ranije gostovala u Zagrebu i Osijeku, a na ovogodišnjim gostovanjima radili smo nekih šest mjeseci. Kruna ovih gostovanja i 100. obljetnice od smrti Franje Štefanovića bit će na Međunarodnom dječjem festivalu u Šibeniku. Posebno smo zahvalni profesorici **Ani Kovačić** koja je alfa i omega izvedbe opere, uz naravno djecu na sceni. Bez njih sve ovo ne bi bilo moguće. Inače, ova postavka predstave rađena je za program *Novi Sad – Europska prijestolnica kulture 2022.*, a kao projekt Zaklade *Spomen dom bana Josipa Jelačića* iz Petrovaradina koji je vodio **Darko Polić**«, kaže predsjednik HKPD-a *Jelačić* **Mirko Turšić**.

HNK, Plitvice, Novi dvori...

Navedena gostovanja financijski su pomogli Grad Zagreb i Grad Osijek, a u organizacijskom smislu Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata. Zajednica je za djecu koja sudjeluju u operi organizirala i trodnevno razgledanje Hrvatske i samog glavnog grada, a sve pod pokroviteljstvom Grada Zagreba. Tako su mali izvođači 2. travnja imali priliku panoramski razgledati Zagreb, zatim su obišli centar Zagreba i Gornji grad te u Hrvatskom narodnom kazalištu prisustvovali probi opere *Čarobna frula*. Sljedećeg dana, 3. travnja, upriličen je jednodnevni izlet u Nacionalni park *Plitvička jezera*, a po povratku su mladi Petrovaradinci i Novosađani posjetili Nove dvore bana **Josipa Jelačića** u Zaprešiću (zahvaljujući sponzorstvu Grada Zaprešića za mlade posjetitelje je organizirana i zajednička večera i druženje s domaćinom). S druge strane, po dolasku u Osijek sudionici opere su uz pratnju domaćina, Ogranka Osijek Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, razgledali glavni grad Slavonije i njegove znamenitosti. Inače, najavljujući gostovanja u Zagrebu i Osijeku, akteri predstave *Šumska kraljica* gostovali su na HRT-u u emisiji *Dobro jutro Hrvatska*.

Predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata **Ivo Martinović** kaže kako ta udruga želi biti most u nastojanjima da hrvatska zajednica iz Srbije prezentira svoja postignuća u hrvatskoj javnosti.

»Raduje nas i ponosni smo na ovu suradnju hrvatske udruge i muzičke škole koja se realizira oko djela koje

ima opću umjetničku i pedagošku vrijednost. Ovo je prilika i izvrstan način da se slušateljima dječje dobi približi opera kao glazbeno djelo, da ju razumiju i zavole«, kaže Martinović dodajući kako će na tragu ove suradnje krajem svibnja u Zagrebu gostovati i predstava *Avaške godine* Književno-teatarskog kružoka HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice.

Kulturno povezivanje

Grad Osijek, gdje je *Šumska kraljica* gostovala, održava prekograničnu kulturnu suradnju i razmjenu s gradovima u regiji, ali i s institucijama i udrugama hrvatskih zajednica u tim državama (Srbija, BiH, Mađarska).

»Mi za sebe volimo reći, iako možda zvuči neskromno, da smo grad kulture. Grad Osijek izdvaja nikad veća sredstva za kulturu, a ovakvu kulturnu suradnju i razmjenu apsolutno podržavamo i potičemo. Kultura je nešto što povezuje, što je univerzalan jezik, što stvara prijateljstva i kontakte i što pridonosi svim zajednicama koje žive na ovim prostorima«, kaže zamjenik gradonačelnika Osijeka **Dragan Vulin**. Predstavi u Zagrebu nazočila je i ravnateljica Uprave za razvoj kulture i umjetnosti Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske **Nevena Tudor Perković**. Ona je također naglasila važnost kulturne suradnje posebice u projektima i programima namijenjenim djeci, jer se time odgaja kulturna publika za cijeli život.

D. B. P. / Foto: I. Pasalića i L. Grginčević

Društva iz Viteza i Subotice gostovala u Somboru

Nazorova večer folklora

HKUD Vladimir Nazor, Sombor

Folklorna sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora gostovala je prošle godine u Vitezu. A kada vas netko ugosti, red je to gostoprimstvo i vratiti. Toga su se držali i u *Nazoru*, pa su prošlog vikenda, 6. i 7. travnja, bili domaćini Hrvatskom kulturnom društvu *Napredak* – Podružnica Vitez, koje je, kako bi pokazalo što više sekcija i aktivnosti, u Sombor došlo sa svoja 52 člana. Dolazak gostiju iz Viteza bio je zgodna prilika da

se pozove još jedno društvo i tako napravi cjelovečernji koncert. Oko drugog društva u *Nazoru* nije bilo puno dvojbe tko bi to trebao biti. HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice u Somboru nije nastupalo skoro desetak godina i eto prilike i razloga da se i oni pozovu. I poziv je prihvaćen, a *Bunjevačko kolo* odlučilo se u Somboru predstaviti s pedesetak svojih igrača i glazbenika.

Nazorovi folklorashi, kao dobri domaćini, odlučili su prednost dati gostima i njihovom programu, pa su za sebe uzeli samo nekoliko minuta. Otvorili su program, kako drugačije nego bunjavačkim igrama, a onda su pozornici prepustili Vitezu i Subotici.

HKD Napredak, Vitez

HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica

Hrvatsko kulturno društvo *Napredak* – Podružnica Vitez, prvi puta je gostovalo u Srbiji. Kako je istaknula predsjednica **Gordana Mišković**, najbrojnija je i najaktivnija podružnica od ukupno 68 podružnica. »Obnoviteljski rad HKD-a *Napredak* – Podružnica Vitez, počeo je 1991. godine. Međutim, različiti događaji su utjecali na to da taj rad bude prekinut, kako bi ponovno bio nastavljen 1995. godine. U sklopu društva od tada djeluju folklorne sekcije, najprije jedna, a sada četiri skupine, a kasnije se osnivaju i orkestar harmonika, *Napretkov Rither* ethno ansambl, dječji zbor *Mašta*, kao i Ženski vokalni sastav. HKD *Napredak* – Podružnica Vitez sa svojih više od 300 članova pokušava očuvati hrvatsku izvornu narodnu kulturu i tradiciju viteškog kraja, pokušava očuvati identitet Hrvata između ostalog i kroz ovaj vid kulturnog djelovanja«, kazala je Mišković.

Za nastup u Somboru odabrali su izvorne igre iz Lašvanske doline, igre iz Slavonije, glazbu iz Transilvanije, a za kraj završno kolo iz opere *Ero s onoga svijeta*.

Brojem članova može se pohvaliti i *Bunjevačko kolo*, koje je najbrojnija hrvatska udruga u Vojvodini. Za gostovanje u Somboru odabrali su igre iz Međimurja, stare splitske plesove, šopske igre i naravno splet bunjevačkih kola.

»Računali smo prošlo je dosta godina od našeg gostovanja u Somboru, ali evo od kraja godine počeli smo surađivati i iskreno se nadam da ćemo tako i nastaviti. Subotica i Sombor nisu daleko«, kazao je koreograf u *Bunjevačkom kolu* **Marin Jaramazović**.

Gostima u publici u skoro punoj dvorani Hrvatskog doma zahvalio se predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Tomica Vuković**.

Drugog dana boravka u Somboru gosti iz Viteza bili su u nošnjama na misi u crkvi sv. Trojstva, posjetili su Muzej podunavskih Nijemaca, vidjeli sliku *Bitka kod Sente* u zgradi Županije i upoznali se s poviješću Sombora.

H. R.

Mladenci Ana i Dario na audijenciji s Papom

Ana (rođ. **Dulić**) i **Dario Mišanec** bračni su par koji je za medeni mjesec otputovao u Rim gdje su se, kao tek vjenčani par, susreli i s papom **Franjom** na općoj audijenciji.

Kako mladenka Ana kaže, za tu mogućnost doznali su od prijatelja tijekom pripreme putovanja.

»Na dan audijencije došli smo u Vatikan dosta ranije prije početka kako bismo prošli sve sigurnosne kontrole i na vrijeme se smjestili na mjesto predviđeno za nas. Napokon je

stigao i Sveti Otac te je audijencija započela čitanjem Božje Riječi, zatim slijedi pozdrav svih pridošlih hodočasnika, a onda se Sveti Otac prigodnim mislima obrati svima prisutnima. Nakon završnog blagoslova papa obilazi sve one koji sjede blizu njega pa je tako pri kraju došao i do nas mladenaca, *sposi novelli*. Rukovali smo se s njim i poljubili mu ruku, čestitali smo si Uskrs i tada nas je papa blagoslovio. Bili smo vrlo uzbuđeni i sretni, a ponajprije Bogu zahvalni što nam je omogućio ovaj susret s papom Franjom. Prekrasne fotografije koje smo kasnije preuzeli u Vatikanu ostat će nam za uspomenu na ovaj lijepi susret cijeli naš život! Svi dani koje smo proveli u Rimu su nam bili prekrasni jer smo vidjeli toliko ljepote, a susret s papom je vrhunac našeg putovanja i hodočašća!» kaže Ana Mišanec iz Slavonskog Broda, a rodom iz Đurđina.

Ana pojašnjava kako je za susret mladenaca s papom potrebno rezervirati uobičajene karte za opću audijenciju koje se mogu dobiti na kućnu adresu ili se mogu preuzeti u Vatikanu kod brončanih vrata. Osim toga, mladenci trebaju biti vjenčani ne više od godinu dana i potrebno je da na audijenciju dođu odjeveni kao na dan svoga vjenčanja. Po tome ih se, kaže Ana, na audijenciji svrstava u kategoriju *sposi novelli* te tako mladenci imaju svoje posebno mjesto na audijenciji s papom.

J. D. B.

Svećenici iz Hrvatske u Srijemskoj biskupiji

Proteklog tjedna na uskršni utorak i uskršnu srijedu svećenici i bogoslovi Jastrebarskog dekanata posjetili su Srijemsku biskupiju. U Srijemskoj Mitrovici dočekali su ih biskup Srijemske biskupije mons. **Fabijan Svalina** i generalni vikar preč. **Ivica Ivešić**.

»Zagrebački svećenici hodočastili su velikanima ranokršćanskoga razdoblja koji su dali svoj veliki doprinos životu Crkve na ovim prostorima u punom smislu te riječi. Svećenici i drugi hodočasnici u posljednje vrijeme često dolaze na prostore Srijemske biskupije. Na taj način žele pokazati svojevrsnu podršku ponovno samostalnoj biskupijskoj jedinici i upoznati ove krajeve, ljude, običaje i povijesne znamenitosti ovoga kraja. To je na neki način njihova duhovna potpora i snaga za sve ljude koji žive na ovim prostorima«, istaknuo je mons. Svalina.

Svećenici i bogoslovi Jastrebarskog dekanata u zajedništvu s još osam svećenika predvođenih arhiđakonom karlovačko-goričkim preč. **Josipom Kuhtićem** i dekanom preč. **Miroslavom Lesičarem**, sudjelovalo je na prijateljskom pastoralnom putovanju u Srijemsku biskupiju.

»Drago nam je da dolazimo u Srijem posjetiti našeg prijatelja biskupa srijemskog Svalinu. Time pokazujemo jedno iskreno prijateljstvo. Čast mi je što je došla velika skupina naših svećenika iz Zagreba i okolice, Jaske prema Krašiću. Htjeli smo vidjeti kako žive vjernici na ovim prostorima i kako radi novi srijemski biskup. Oduševljeni smo prijemom, iskrenošću i prijateljstvom biskupa i generalnog vikara. Za mene osobno ovo je pravo osvježanje vjere. Važno je pružiti i dati podršku našim vjernicima u Srijemu, a tu solidarnost treba pokazati ne samo riječima nego i konkretnim djelima. Pravi vjernici se uvijek drže za ruke. To želimo sada pokazati i svjedočiti Isusovu prisutnost, Njegovo uskrsnuće, u uskrsnom tjednu«, izjavio je preč. Josip Kuhtić.

Tijekom dvodnevnog studijskog putovanja, osim Srijemske Mitrovice, svećenici iz Hrvatske posjetili su biskupijsko svetište Gospe Tekijske u Petrovaradinu i župu u Zemunu.

S. D.

Zahvala za 50 godina svećeništva

Katedralni župnik u Subotici mons. **Stjepan Beretić**, koji ove godine obilježava 50 godina svećeništva, predvodio je u nedjelju, 6. travnja, svetu misu u crkvi Presvetog Trojstva u Somboru. On se zahvalio svim pokojnim i živim rođacima i dobročiniteljima iz Sombora koji su molitvom pomogli pripreme za njegovu svetu dužnost.

»Zahvaljujem župniku **Josipu Pekanoviću** što me je pozvao da u ovoj crkvi, crkvi svoga krštenja, svete pričesti i krizme zahvalim Bogu za 50 godina svećeništva. Ovom svetom misom zahvaljujem Bogu za nebrojene milosti kojima me je pratio do sada«, kazao je mons. Beretić.

Mons. Stjepan Beretić rođen je u Somboru 1947. godine. Za svećenika je zaređen 1975. godine, a zaređio ga je biskup Subotičke biskupije **Matija Zvekanović**.

Z. V.

In memoriam

U dubokoj boli obavještavamo sve prijatelje, znance i susjede da nas je 1. travnja 2024. godine, u Zagrebu, u svojoj 97. godini života, napustio

Dr. Andrija Cvijin
(22. 10. 1927. – 1. 4. 2024.)

koji je svoj cijeli radni vijek proveo u Subotici i širem subotičkom području liječeći ljude i nesebično im pomažući koliko god je bilo moguće u okvirima njegovih stručnih znanja, sposobnosti i tadašnjih mogućnosti. Dr. Andrija Cvijin bio je aktivni član Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata u Zagrebu, gdje je živio od 1999. godine.

Posljednje počivalište dragog nam pokojnika je na Gradskom groblju u Zapešiću.

U mislima na njegovu dobrotu i uz zahvalu svima koji ga se sjećaju, ožalošćena obitelj: supruga Gabrijele, sinovi Zvonimir i Miroslav i snaha Željka.

POČIVAO U MIRU BOŽJEM!

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Kristovi svjedoci

Isus se nakon uskrснуća tijekom četrdeset dana ukazivao svojim učenicima. Želio ih je učvrstiti u vjeri u njegovo uskrснуće. Znao je da ih čekaju teška vremena, čeka ih mnogo teškoća zbog navještaja njegovog spasenjskog djela, znao je da ih mora dobro pripremiti da mu budu svjedoci po svem svijetu, a da im za to treba čvrsta, nepokolebljiva vjera. Samo ako takva vjera bude gorjela u njihovim srcima oni će moći taj plamen vjere prenijeti onima koji ga još nemaju. Ta vjera mora biti neustrašiva, veća od svih progona i nevolja koje će nastupiti, da po njoj svijet upozna Krista i krene putem spasenja koji nam je on zacrtao.

Dakle, da bi bili navjestitelji Radosne vijesti učenici su morali i sami biti sigurni da Uskrsli kojega vide nije neka utvara nego živi Spasitelj koji je pobijedio smrt. Morali su također razumjeti uskrснуće i povezati ga s proročkim pismima te s onim što je Krist govorio dok je propovijedao. Tako je, pored vjere u uskrснуće, potrebno i određeno znanje, kako bi se vjera mogla posvjedočiti, ne samo riječju nego i životom.

Svjedočanstvo života

Svjedočanstvo života je ono što govori o našoj vjeri, ono što nas otkriva kao one koji Krista poznaju i njemu pripadaju, te najbolji i najtransparentniji navještaj Radosne vijesti, na koji smo pozvani. Apostol Ivan u poslanici piše: »I po ovom znamo da ga poznajemo: ako zapovijedi njegove čuvamo. Tko veli: 'Poznajem ga', a zapovijedi njegovih ne čuva, lažac je, u njemu nema istine. A tko čuva riječ njegovu, u njemu je zaista savršena ljubav Božja« (1Iv 2,4-5). Poznavati Gospodina znači biti vjernik, kršćanin. Tako Kristu ne može pripadati nitko tko odbacuje ono što nas on poučava. Po čemu smo Kristovi ako ne po svome životu; po čemu će svijet

prepoznati da smo njegovi učenici ako ne po tome što radimo onako kako nas je on poučio? U tome je bila snaga prve kršćanske zajednice. Oni su zaista živjeli ono što ih je Krist poučio i ono što su naviještali. U njima je zaista prebivala savršena ljubav Božja. Ništa osim toga nisu nudili svijetu, a svijet je to prepoznao, pa je i unatoč progonima broj kršćana stalno rastao. I svi kasniji navjestitelji Evanđelja uspjeli su proširiti Radosnu vijest upravo tako što su živo čuvali Božje zapovijedi, što su propovijedali, ne samo riječima nego i svojim životom, te su tako mogli ispuniti Kristov zahtjev da se Evanđelje proširi do nakraj zemlje.

Ne bojte se

Cijeli svijet je ponovno misijsko područje, jer iako je Evanđelje davno stiglo među naše narode, sve je više onih koji su kršćani samo na papiru. Krist želi od nas da oduševimo ljude za njega. To je zadaća njegovih učenika u suvremenom svijetu. A riječ nikad nije imala slabiju vrijednost negoli danas, kada svatko svašta govori, obećava bez pokrića; kada običan čovjek više ne može razlikovati istinu od laži. Nitko ne vjeruje riječi. Zato je više nego ikad važno svjedočiti svojim životom. Važno je čuvati njegove zapovijedi, da ljubav Božja prebiva u nama, te svijet prepozna da smo njegovi; samo to može probuditi usnule vjernike i rasplamsati iskrv vjere u onim srcima u kojima je ona davno nekad gorjela.

Čini se preteško, čini se nemoguće biti svjedok, odvažiti se u ovom svijetu biti drukčiji, biti Kristov na način da to svijet prepozna. No, sjetimo se što Isus govori učenicima uplašenim što ga vide: »Zašto se prepadoste? Zašto vam sumnje obuzimaju srce?« (Lk 24,38). Dok smo uz njega i on je uz nas i tada nema razloga za strah i sumnju.

Sjećanja Ljudevita Vujkovića Lamića

O pogrebnim običajima bunjevačkih Hrvata u Subotici

Nakon što je umirući preminuo ostajao je u kući sve do sprovoda, dan-dva, a nekada i tri ako bi ih zahvatio vikend, kada nije bilo sprovoda, kaže Vujković Lamić. Kako navodi, tih dana točno se znalo što se treba raditi; kako pokojnika pripremiti za ukop, gdje ga držati u kući i što staviti u kovčeg

Subotički kolekcionar **Ljudevit Vujković Lamić** posljednjih 15 godina prikuplja i zapisuje građu o pogrebnim običajima bunjevačkih Hrvata u Subotici. Kao rezultat toga napisao je pozamašan rad koji planira objaviti. Kaže, većinom su to njegova sjećanja, budući da je sa svojih nepunih 85 godina prisustvovao na 40-ak sprovoda uže i šire rodbine.

Da zapiše i dodatno istraži pogrebne običaje motivirala ga je, kako kaže, rečenica u knjizi **Ante Sekulića Bački Hrvati** u kojoj piše kako pogrebni običaji u Subotici nisu popisani.

Pokojnik u kući

Vujković Lamić nam je govorio o pogrebnim običajima kojih se sjeća sa sredine prošloga stoljeća do, kako kaže, prijelomne 1961. budući da od tada pokojnici više nisu bili u kući do sprovoda već u mrtvačnici.

»Kada se vidjelo da je nekome smrt blizu, pozivao se svećenik za posljednju pomast, ispovijed i pričest. Ako je u međuvremenu umro, i onda je svećenik davao posljednju pomast. Važno je bilo i da se umirući pozdravi i pomiri s bližnjima, tako su dolazili iz rodbine, susjedi i prijatelji s kojima je bio u svađi da se pomire. To je bilo jako važno«, kaže Vujković Lamić.

Nakon što je umirući preminuo ostajao je u kući sve do sprovoda, dan-dva, a nekada i tri ako bi ih zahvatio vikend, kada nije bilo sprovoda, kaže Vujković Lamić. Kako navodi, tih dana točno se znalo što se treba raditi; kako pokojnika pripremiti za ukop, gdje ga držati u kući i što staviti u kovčeg.

»Prvo što se radilo kada netko umre je njegovo pranje. Obično su muškarce prali muškarci, a žene žene. Tad

su pokojnika i obrijali i ošišali, a ta voda se prolijevala na kraj avlije ili kraj đubreta kako nitko ne bi došao u kontakt s njom. Ima kad su se odrezani nokti i kosa stavljali u kovčeg, a češće su se zapalili. Kad su pokojnika obukli, postavili su ga na pod kako bi se ohladio i ukočio. Tijelo je sve vrijeme bilo postavljeno u čistoj sobi, između prozora paralelno s gredom na plafonu glavom okrenutom tako da ne gleda na prozor. Ako je bilo ljeto, ispod pokojnika bi se stavljale posude s hladnom vodom kako bi ta voda

Pokojnica u kući

Pogrebna procesija Alekse Kokića 1940.

upila neugodne mirise. Nakon što se tijelo ukočilo dizali su ga u kovčeg koji je bio postavljen na istom mjestu, ali uzdignut najčešće na klupe. Nekada je bilo često da su ljudi za života kupovali kovčege koje su potom držali na tavanu da imaju spremno kada umru. U kovčeg se stavljao češalj, novčarka s malo novaca da može platiti prijevoz na putu prema Bogu, očenaši... Ako je čovjek bio pijanac, onda se stavljala bočica rakije ili vina, ako je bio kartaš stavili su mu karte, a kod žena u drugom stanju obično se stavljalo šiblj s velikim trnjem, *dikica*, jer je s tim bio i Isus okrunjen», kaže Vujković Lamić.

Dok je pokojnik bio u kući, molilo se za njegovu dušu i bližnje koje je napustio.

»Cijele noći se *virestovalo*. U salašarskim familijama prvo bi se nahranila stoka pa bi se onda oko 18-19 sati okupljalo na molitvu krunice. Ne jedne, puno krunica se molilo. Kad bi se završila jedna krunica, pravila se pauza u kojoj se pričalo o zaslugama i dobrim osobinama pokojnika. Muškarcu su jednu krunicu izmolili pa više nisu nego su otišli pripovijedati i kartati se. Tijekom kartanja znali su se i posvađati, ponapijati, potući, a nekad čak i zapjevati. Služili su se *lakumići*, kiflice, pogačice, sok, vino, rakija... Obično su žene naricale zbog smrti muža ili bližnjega, a kad nisu htjele onda su ih mijenjale narikače. Svećenik nije dolazio u kuću na ovo bdjenje. On je bio prisutan na sprovodu i tijekom mise koju je služio uoči sprovoda. Svećenik je i zvonio kad mu jave da je netko umro. Dva puta se zvonilo kada umre muškarac, a tri puta žena. Znalo se zvoniti i dugo, po pola sata ili sat vremena, a to je značilo da je umro netko bogat koji je puno platio zvonjenje crkvi. Ja to zovem 'jezik zvona'.«

Kolima do groblja

Kada je došlo vrijeme sprovoda, po pokojnika su došla kola s konjima kojima je odvezen na groblje. Posljednji takav sprovod od kuće bio je u Subotici 17. siječnja 1961., sprovod dr. **Brucha**. Među brojnim fotografijama koje posjeduje, Vujković Lamić ima i fotografiju ovih kola kojima je odvezen dr. Bruch do groblja. Kaže kako su postojala plava kola za djecu, bijela kola za mlade, a crna kola za odrasle.

Vujković Lamić priča da se cvijeće također prevozilo istim kolima s pokojnikom, a ako ga je bilo puno, vozila su ga dvojica kola. Bilo je slučajeva da je bio otvoren kovčeg te su se ljudi mogli oprostiti od pokojnika i usput, dok je bio na putu do groblja. Nakon pokojnika u povorci je išao narod. U seoskim sredinama, priča Vujković Lamić, pokojnici su se prevozili vlastitim kolima ili špediterima.

Kada su umrli mladić ili djevojka, Vujković Lamić kaže kako je u povorci netko suprotnog spola nosio krunu. Ako bi ju djevojka (zaručnica ili prijateljica) nosila, ona bi, kaže, obavezno bila odjevena u bijelu haljinu. Kruna bi se stavljala na kovčeg neposredno pred zatrpavanje rupe.

Prema sjećanjima našeg sugovornika, u groblju su postojala posebna mjesta gdje su se pokapala djeca, a gdje samoubojice. Za samoubojice, kaže, nisu zvonila ni zvonca na crkvi, niti ih je svećenik pokapao. Isto je važno i za krivokletnike ili one koji su bili izopćeni iz crkve.

Ljudevit Vujković Lamić u pogrebnim običajima navodi i pranje ruku u kući pokojnika nakon sprovoda, odlazak najbližih pokojniku sutradan na njegov grob te misu nakon šest tjedana, što se sve održalo do danas.

J. D. B.

O prezimenima bačkih Hrvata (LXXVI.)

Zetović

Posebno mjesto u povijesti prosvjete bačkih Hrvata pripada sončanskom učitelju **Ivanu Zetoviću**. O Zetoviću se zna veoma malo. Rođen je u Somboru 28. VIII. 1847. kao sin **Josipa Zetovića** i **Eve Jurišić**, koji su se vjenčali 15. XI. 1837. Završio je Učiteljsku školu u Pečuhu 1870. Poslije toga radio je kao učitelj u Sonti. Suradivao je s **Mijom Mandićem**, **Ljudevitom Kuzmićem** i ostalim simpatizerima i sljedbenicima **Ivana Antunovića**. Za Sontu je značajan, jer je rasturao bunjevačko-šokačke kalendare, list *Neven* i druge knjige pisane hrvatskim jezikom. **Stevan Vasiljević**, jedan od njegovih biografa, zapisao je o Zetoviću: »Zetović je bio načitan i veoma kulturni čovjek, čiji se prosvjetiteljski rad u narodu vidno osjećao«. Jedna ulica u Subotici (naselje Bajnat) nosi ime po njemu.

Rodoljubivi učitelji

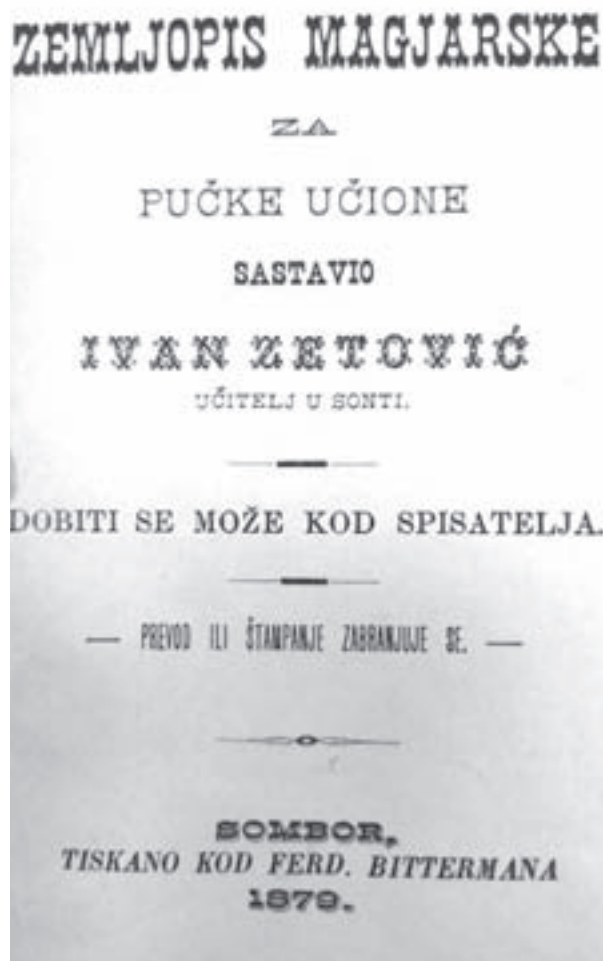
Njegov mlađi suvremenik Mijo Mandić održao je za Prosvjetno društvo *Neven* (Subotica) predavanje na Bunjevačko-šokačkom saboru u Subotici 10. listopada 1920. u Gradskom kazalištu Subotica, gdje je pored drugih rodoljubivih hrvatskih učitelja u Bačkoj izdvojio i Zetovića.

»Do god. 1848., u strogom smislu nije bilo opće nastave; tek posle satrvene mađarske bune, za vreme austrijskog absolutizma posvećivala se veća pažnja pučkoj nastavi; nu obvezatno školovanje ne beše određeno. God. 1868. zakonom je izrečena opća školoobvezatnost. Kako su kod drugih naroda učitelji sastavljali i izdavali šk. spise i i knjige, tako se i kod nas našlo nekoliko učitelja i svećenika, koji su i pokraj teških neprilika bez ikakve stručne predauke barem najvećoj potrebi u pomoć prišli. Prvi bunjevački šk. pisac bijaše Ivan Mihalović profesor bajske preparandije. On je izdao god. 1876. Ilirsku gramatiku i Očiglednu nastavu za prvi razred. Malo zatim sastavio je Prvu i Drugu Čitanku za I. i II. razred osnovnih škola. Mali katekizam sastavio i izdao je Ivan Probojčević, a srednji katekizam za više razrede osn. škola sastavio je Ivan Palić šk. okružni nadzornik. God. 1880. izdali smo Prirodopis, Prirodoslovlje, Zemljopis, Opću povest, Ustavoslovlje i Malu Slovicu s rečnikom za osnovne škole. Ivan Zetović sončanski učitelj izdao je Zemljopis Bačke u Somboru god. 1881.«

Izgubljeni opus

Gorespomenuto predavanje Mandić završava sljedećim riječima: »Ali ova oduševljena, požrtvovna, a osamljena nastavnička radnja nije se mogla razvijati, usavršavati. Malo po malo, a u predratno vreme, naglo je

nestalo bunj. reči u sub. školama i u ostalim našim opštinama. Mađarsko nemilosrdje izagnalo je i uspomenu bunj. akcije i bunj. nastave iz škole i iz javnoga života. Da, nestade i bunjevačkih knjiga i pisaca i škola.« I doista, Zetović je dijelio sudbinu brojnih hrvatskih intelektualaca u Bačkoj iz posljednje četvrtine 19. stoljeća. Pao je u zaborav i samo rijetki pojedinci su upoznati s njegovim preporoditeljskim radom. Priznanje su mu odavali još Matija Evetović, Ivan Kujundžić i Stevan Vasiljević,

koji su ukratko popisali njegov stvaralački opus: Dvanaest božićnih pisama (1898., Sombor); Zemljopis Mađarske za pučke učione (1879.), Zemljopis Bačke (1881.) i Zemljopis za bunjevačku i šokačku mladež (1894.). Od ovih knjiga jedino je dostupna široj javnosti knjižica Zemljopis Mađarske za pučke učione (1879.), čiji jedan primjerak se nalazi u knjižnici Matice srpske. Zemljopis za bunjevačku i šokačku mladež (1894.) tiskan je u izdanju tiskare Dušana Petrovića. Ivan Kujundžić, svećenik i odličan poznavatelj hrvatske književnosti u Bačkoj, piše o spomenutoj Zetovićevoj knjizi: »Broj strana nije moguće ustanoviti, jer je sačuvano samo prvih šesnaest u primjerku koji sam imao u rukama. Pisac nije naznačen, nego je nečija ruka na koricama ispisala zelenom olovkom Zetović učitelj – Sonta«.

Marijin motor

Koliko puta ste čuli nekoga da govori kako žene ne umiju voziti? Ili kako volan nije za žene? Nažalost, postoje brojne predrasude prema ženama vozačima, čak i danas kada je vjerojatno više žena za volanom negoli ikada u povijesti. Upoznajte **Mariju Mesaroš** (djev. **Benčik**), pasioniranog vozača i prvu ženu u Tavankutu koja je vozila motor.

»Položila sam za motor 1961. godine i tad mi je tata kupio ovaj *tomos* V14, motor-biciglu brez branika i bio je nov kad sam ga dobila«, kaže teta Mara.

Na proštenje s drugaricom

Marijino sjećanje je nepogrešivo, ona pamti točno datum i mjesto kada je fotografija nastala, iako je prošlo više od 60 godina, a Marija je u tom trenutku imala tek napunjenih 18 godina.

»Kako se ne bi sićala? Na motoru smo ja i **Margica Mačković**, dvojački **Nimčević**, a bio je 1. maj 1961. i krenile smo na proštenje u Đurđin. Na putu nam je pukla guma i onda smo odgurale motor kod **Jurićevi** koji su kadgod bili moje komšije u Vuković kraju i koji su se kasnije priselili u Doljni Tavankut kod pruge. Tamo je ovo slikano, žena pored nas je **Mariška Jurić**, crn čovik iza nje je bać **Martin Jurić**, a ovo su njeve komšije. Imam

digod i sliku kako lipimo gumu, a ovo je nakon što smo opravili motor i prija nego što smo nastavili dalje za Đurđin.«

Prva žena za volanom

Prema Marijinim riječima, bila je sigurno prva žena koja je vozila motor u Tavankutu, a vjerojatno je pionir među ženama što se tiče i drugih motornih vozila.

»Virujem da sam bila prva cura koja je vozila traktor brez kabine. Prvo sam te 1961. položila za motor, a kasnije te iste godine sam položila i za auto. U to vrime smo kupili i zelenog *fiću* i njega sam redovno vozila.«

Na pitanje je li drugim ljudima bilo čudno što jedna cura vozi motor, teta Mara kaže – samo u početku.

»Ja sam svudan išla motorom i svi su se navikli na to. Posli sam imala i drugi motor, isti ko ovaj samo što je imo branik. Jedini problem je što u to vrime nije bilo pantalona i morala sam stalno vozit u suknji. Nosila sam i mamu na motoru. Sićam se kako nam suknje vijore, a mi idemo u varoš jel u Bajmak. Svake subote sam išla motorom u selo i nosila sam majki mlika, a kad mi se stariji brat ženio, ja sam ovim motorom išla zvat goste u svatove. Tad sam išla u Lemeš, Sombor, Stanišić, Ridicu...«

I. B.

Posjet Primorsko-goranskoj županiji

Upoznaj domovinu – u teoriji i praksi

Učenici od petog razreda osnovne do četvrtog razreda srednje škole koji pohađaju izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture posjetili su Primorsko-goransku županiju i upoznali se s tradicijom, baštinom i običajima ovoga kraja.

Zahvaljujući suradnji Hrvatskog nacionalnog vijeća, HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* i Primorsko-goranske županije i ove godine od 2. do 4. travnja organizirana je 11. po redu ekskurzija za učenike spomenutog predmeta u Srijemskoj Mitrovici.

Projekt »Upoznaj domovinu« pokrenut je 2011. godine uz podršku HKC-a *Srijem – Hrvatski dom*, HNV-a i županije koja se određene godine posjećuje. Prethodnih godina djeca su imala priliku upoznati Zagreb, Zagrebačku županiju, Primorsko-goransku, Osječko-baranjsku, Splitsko-dalmatinsku, Dubrovačko-neretvansku, Varaždinsku, Istarsku i Međimursku županiju. Kako je posjet Primorsko-goranskoj županiji bio 2012. godine, nove generacije učenika izrazile su želju upoznati se s povijesnim i kulturnim znamenitostima, te prirodnim ljepotama ove županije.

»Vrlo sam zadovoljan rezultatima projekta 'Upoznaj domovinu' koji smo realizirali ove godine. Ovakve ekskurzije

je djeci puno znače, jer na taj način mogu uživo vidjeti sve ono što uče na nastavi na predmetu hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Ekskurzije su uglavnom trodnevne i djeca posjećuju kulturne znamenitosti i muzeje, kao i ono što županija čiji smo gosti predloži da je važno posjetiti«, kaže profesor **Dario Španović**.

Tako su učenici, njih 44, u pratnji tri vodiča: **Ane Hodak**, **Katarine Janošević** i **Daria Španovića** posjeti-

Završen kviz Čitam i skitam

Nakon dva mjeseca druženja s knjigom, izvlačenjem nagrada završen je još jedan kviz za poticanje čitanja *Čitam i skitam*. Javno izvlačenje održano je 4. travnja u staroj čitaonici Gradske knjižnice Subotica, a jeste li i vi na listi sretnih dobitnika možete provjeriti na sajtu knjižnice (subiblioteka.rs).

Po riječima knjižničarske savjetnice **Bernadice Ivanković** u ovom 16. kvizu *Čitam i skitam* sudjelovalo je oko 1.100 djece osnovnoškolske dobi, a uz pomoć brojnih prijatelja knjige i čitanja podijeljeno je 250 nagrada.

»Iako danas mnogi govore kako djeca sve manje čitaju, činjenica je da smo uspjeli zadržati svu djecu te je brojka sudionika ista kao i prethodne godine. Istina, uvijek treba raditi na tome da ih bude još više. Također, zadržali smo i broj prijatelja knjige i riječi, odnosno naših sponzora, koji su se i ove godine rado odazvali našem pozivu. Kviz *Čitam i skitam* je već postao svojevrсни brend, ali uvijek ima prostora za novine, za unaprijeđenje i usavršavanje kako bismo privukli još djece«, kaže Bernadica Ivanković, koja je tijekom ova dva mjeseca animirala djecu koja su u nastavi na hrvatskom jeziku.

Kako nalaže tradicija, glavna nagrada je i ovog puta bio bicikl, a njega je osvojila **Itana Sipraga**, učenica prvog ra-

zreda OŠ *Jovan Jovanović Zmaj* iz Subotice. No, uz ovu bilo je još 249 sretnih dobitnika koji su imali priliku osvojiti rolere, tipkovnice, razne vaučere, bluetooth zvučnike, slušalice, školski pribor, poklon pakete slatkiša, soka, *Mc Donald's* obroka, knjige, ulaznice za kazalište, kino, ZOO vrt, bazen, majice, platnene vrećice, šalice...

Kviz koji je trajao od 1. veljače do 31. ožujka proveden je na hrvatskom, srpskom i mađarskom jeziku, a učenici nižih razreda osnovne škole u nastavi na hrvatskom čita-

li Grad Rijeku i otok Krk. Nakon dolaska djeca su smještena u učenički dom *Kvarner* u Rijeci, gdje ih je dočekala i pozdravila ravnateljica doma **Dubravka Alar Vičević**. U ime Primorsko-goranske županije učenike je dočekala zamjenica župana **Marina Medarić** u pratnji **Marina Škopca**, stručnog suradnika za županijsku riznicu i učeničke domove pri Upravnom odjelu i **Ane Štefanić Modrić**, više savjetnice za međunarodni protokol i suradnju koji su učenicima i voditeljima ekskurzije nakon razgovora uručili darove dobrodošlice.

Prvog dana po dolasku djeca su s vodičima obišla Grad Rijeku: palaču *Jadran*, Gradski toranj, katedralu svetog Vida, Kapucinsku crkvu Gospe Lurdske, Hrvatsko narodno kazalište, Crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije, Stara vrata, a poseban dojam je ostavio posjet Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja. Drugi dan posjeta bio je rezerviran za odlazak na otok gdje su djeca obišla Grad Krk i njegove znamenitosti poput gradskih zidina, krčke katedrale i kaštela kojeg su podigli krčki knezovi **Frankopani**. Nakon povratka s otoka Krka uslijedio je posjet Trsatu, najstarijem marijanskom svetištu u Hrvatskoj, gdje su djeca obišla trsatski kaštel i crkvu Gospe Trsatske. Trećeg dana nakon doručka uslijedio je povratak u Srijemsku Mitrovicu u koju su se djeca vratila s prelijepim uspomenama iz Primorsko-goranske županije.

S. Ž.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Marija Ivanković Radak**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – 2. razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: nemam

VOLIM: konje

NE VOLIM: svađu, ljutnju, ignoriranje

U SLOBODNO VRIJEME: volim crtati

NAJ PREDMET: matematika

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: krojačica

li su djela književnika za djecu, koji ove godine imaju neke značajne jubileje. Tako su na popisu bila djela **Gustava Krkleca** *Neostvarive želje* (125 godina od rođenja), **Mate Lovraka** *Micek*, *Mucek* i *Dedek* (125 godina od rođenja i 50 godina od smrti) i **Ivane Brlić Mažuranić** *Gavran* i *Ilija* (150 godina od rođenja), dok su učenici viših razreda čitali ulomke iz romana **Julijane Matanović** *Vežanje tenisica s jednom nepoznanicom*, **Ivane Guljašević** *Moja slavna prijateljica* i **Snježane Babić Višnjić** *Puhni u jedra*.

Ž. V.

Too optika

DR. TOOTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobozdni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više.
Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25
Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem njivu u Mišićevu površine 2 katastarska jutra, 14.000 eura. Informacije na telefon 064/300 76 14.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, temeljem članaka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA ZATEČENOG STANJA NA OKOLIŠ

Dana 3. 4. 2024. donijeto je rješenje pod brojem IV-08/1-501-15/2024, kojim se utvrđuje da nije potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na okoliš projekta: PROIZVODNO-ZANATSKI OBJEKT ZA PRERADU VOĆA I PROIZVODNJU I SKLADIŠTENJE ALKOHOLNIH PIĆA – destilerija i POMOĆNI OBJEKT – skladištenje poljoprivrednih strojeva i alata, na katastarskoj parceli 646 K. O. Čantavir, Subotica, čiji je nositelj »DESIGN OFFICE« Miloš Atić PR radnja za projektiranje Subotica, Ulica braće Radića br. 12/1, Subotica, ovlašten od investitora »Priječ CO« d.o.o., Marka Oreškovića br. 35, Subotica – Višnjevac.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja.

Uvid u rješenje može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode br. 1, Gradska kuća, 1. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 13. 4. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Proljetni raspust po mjeri

Prva doza mora

Kraj serijala o Južnoj Americi mora pričekati jer sam konačno krenula na put i stižem sa svježim zapisima. Kako je lijepo podsjetiti se koliko sam sretna kada planiram putovanja i kada putujem.

Blagodati života u obrazovanju su raspusti. Htjela sam proljetne praznike provesti u Istri kod obitelji. Točnije u Umagu. No, kako nisam putovala sama, spletom pregovora, okolnosti i izbora, završili smo u Crikvenici.

Iskreno govoreći, nisam uspjela napraviti neku posebnu vezu s ovim dijelom Jadrana. Puno intenzivniji pejzaži uvijek su mi dolazili iz Dalmacije ili Istre. Kvarner je bio nekako blag, ali i neistražen. Malo ljetovanja u Novom Vinodolskom i to je to. To je bilo to do sada. A onda su se dogodile neke nove ljubavi i otkrića.

Strpljivo i redom

Za one koji ne znaju, ako ih ima, Kvarner u širem smislu je sjeverni dio Jadranskog mora između velebitske i istarske obale. Otoci Cres, Lošinj, Krk, Rab, Pag dijele ga na Velebitski i Vinodolski kanal, Riječki zaljev, Kvarnerić i Kvarner u užem smislu riječi (more između otoka Cresa i Istre). Najveći grad na obali Kvarnerskog zaljeva je Rijeka. Kvarner je administrativno podijeljen između četiri županije: Istarske, Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Zadarske.

Dakle, od cijelog Kvarnera smjestili smo se u Crikvenicu s namjerom da istražimo nju i okolicu. Ono što me zanimalo kada je Crikvenica u pitanju su njene šetne staze. Ima ih nekoliko, ali moram priznati da sam se morala malo potruditi pronaći njihove znamenitosti po gradu i krenuti u pravom smjeru. Imala sam sreće pa sam u svojim potragama naišla na web stranicu *Under dreamskies* i napise jedne **Mie** koja sjajno opisuje i daje baš sve informacije koje bi vas mogle zanimati prije nego se upustite u avanturu. Unutar teksta ostavlja i svoje tragove koje možete pratiti i stvari postaju puno lakše. Mislim da ću odvojiti vrijeme i poslati zahvalu na njihovu službenu stranicu, jer znam koliko volim kada mi se netko od čitatelja javi sa svojim dojmovima, pa bih i ja voljela nekoga razveseliti.

Cesta ljubavi

Namjera mi je bila popeti se na jedan od vidikovaca i s visine promatrati obalu i otoke i sve to upakirati u nešto više od deset kilometara hodanja. Sve te parametre zadovoljila je staza *Ljubavna cesta*.

I tako, zahvaljujući Miji, njezinim kolegama i njihovoj stranici, započinjem svoju solo šetnju prekrasnom stazom ljubavi. Na samom početku saznajem nešto o njevoj povijesti, pa vam mogu reći da se ne zna točno tko je projektirao ovu stazu, ali se pretpostavlja da je riječ o poznatim šumarskim stručnjacima – **Alfonso Kaudersi** i **Anti Premužiću**. Dokumenti svjedoče da je nastala u sklopu projekta »Osnove turističkog i gospodarskog razvoja okolice primorskih mjesta i ljetovališta Crikvenice, Selaca i Novog« čiji je autor Premužić.

Staza je izgrađena 30-ih godina 20. stoljeća, a kako su je često posjećivali zaljubljeni parovi, domaći i turisti, nazvana je *Ljubavna cesta*.

Sama čestica ima nekoliko istaknutih označenih točaka. Prva je kasnoantička utvrda Badanj, koja je najstariji dio povijesno-kulturne baštine neposrednog zaleđa Crikvenice. Odmah iza njega nalazi se »pod veli Kamik«, nekadašnji izvor pitke vode. Dalje dolazite do vidikovca s kojeg se pruža prekrasan pogled na Tribalj i Tribaljsko akumulacijsko jezero. Na vidikovcu je ploča o divljači i lovu na kojoj čitam da se uz srnu, divlju svinju, zeca, fazana i jarebicu, povremeno pojavljuje i smeđi medvjed.

Nakon vidikovca šetnica prelazi u šumu i postaje još čarobnija. Ptice cvrkuću, nigdje nema ljudi i jedno si s prirodom. Ovaj dio mi se posebno svidio. Vodi sve do Lokvice, a ona vodi do Kavranove stijene koja mi je bila krajnji cilj i do koje se dolazi usponom po malo strmijem kršu. Na kraju uspona zasigurno ćete moći uzdahnuti »oh, da« kad bacite pogled na Krk i okolicu.

Povratak je bio puno brži ili se barem tako činilo. Stazu sam završila u samom centru i počastila se čašom odlične domaće *žlahtine* o kojoj kruže sjajne priče. No o njoj, ostalim izletima i degustacijama, više u idućem broju.

Gorana Koporan

Nakon poraza od *Rijeke* na Rujevici

Hajduku vrime nije...

Tijekom cijele prošle godine hrvatskom sportskom javnosti odzvanjao je svojevrсни splitski slogan: »Ivane, vrime je...«, koji je aludirao na povratak reprezentativca **Ivana Perišića** u matični klub *Hajduk* (iz kojeg je potekao, ali nikada nije odigrao niti jedan susret za seniorsku momčad). Paralelno s njegovim željenim povratkom živjela je i dugogodišnja težnja za konačnim osvajanjem naslova prvaka Hrvatske. Ivan se početkom godine vratio u *Hajduk*, ali su blijede pro-ljetne izvedbe njegovog kluba pokazale kako »Hajduku vrime nije«.

Sunovrat Hajduka

Malo tko je u golemoj navijačkoj armiji *Hajduka* (naj-većoj u Hrvatskoj) mogao vjerovati kako će nakon jesenskog naslova u nastavku prvenstva svi snovi o osvajanju prvenstva utihnuti već nakon 29. prven-

stvenog kola. Naprosto zvuči nevjerovatno da jedna takva momčad, nošena krilima rekordnog broja registriranog članstva (107.424), može toliko podbaciti na terenu (osobito domaćem) i prosuti solidnu prednost koju je imala na početku nogometnoga proljeća. Redali su se kiksevi, gubili bodovi, a naslov je postajao sve dalji. Nakon Rujevice priča o povratku šampionskog pokala na Poljud je i formalno završena. Odlukom Nadzornog odbora smijenjeni su predsjednik **Lukša Jakobušić** i trener prve momčadi **Mislav Karoglan**. Za v. d. trenera postavljen je njegov dosadašnji zamjenik **Jure Ivanković**. Ostalo je mnogo pitanja bez odgovora o kojima će se novo privremeno čelništvo kluba morati vrlo uskoro očitovati.

Mrtva utrka *Rijeke* i *Dinama*

Pobjedom nad jednim od glavnih rivala (1:0) *Rijeka* je *Hajduku* pobjegla na nedostižnih 10 bodova (65 naspram

55) i sada se borba za naslov svela na samo dva ozbiljna kandidata. Riječani trenutačno imaju pet bodova prednosti nad *Dinamom*, ali Zagrepčani imaju susret manje (očekivana pobjeda) i praktički je razlika svega dva boda. Do kraja prvenstvene utrke je ostalo još 7 ligaških kola, što je ipak još dosta za odigrati, ali prema viđenom u dosadašnjem dijelu proljetnog nastavka, *Rijeka* i *Dinamo* ne bi smjeli imati problema s ostatkom lige. Prema već mnogo puta spominjanom scenariju finale ovogodišnje 1. HNL trebao bi biti susret 4. ili 5. svibnja kada *Dinamo* u 33. kolu gostuje na Rujevici. Ukoliko do tada netko od vodećeg dvojca ne kiksne u duelima protiv na tablici slabije plasiranih momčadi, posljednji šamionski derbi sezone bi mogao donijeti i konačnu odluku o novom prvaku.

D. P.

Foto: HINA/ Miljenko KLEPAC

Protivnici *Rijeke* do kraja prvenstva

Doma: *Gorica, Dinamo, Slaven*

Na strani: *Istra, Lokomotiva, Varaždin, Osijek*

Protivnici *Dinama*

Doma: *Lokomotiva, Osijek, Rudeš*

Na strani: *Gorica, Varaždin, Rijeka, Slaven*

POGLED S TRIBINA

ABA 2

Zbog sudjelovanja dva vojevodańska kluba ljubiteljima košarke je ove sezone iznimno zanimljivo natjecanje u ABA 2 ligi. U drugom razredu regionalnog klupskog natjecanja sudjeluju i bore se za prvo mjesto *Spartak Office Shoes* iz Subotice i *Vojvodina mts* iz Novog Sada. Nakon završetka ligaškog dijela i 13 odigranih susreta (igralo se u tzv balonima – po nekoliko susreta u gradu domaćinu), prvo mjesto i startnu poziciju broj jedan u doigravanju osvojili su Subotičani, dok su drugi bili Novosađani. Prema ključu natjecanja to znači da bi se ove dvije momčadi mogle ponovno sastati samo u (očekivanom) velikom fi-

TENIS

ATP Challenger Split

Ovoga tjedna najveći grad Dalmcije je domaćin teniskog turnira iz ATP Challenger serije 75 (Nagradni fond je 74. 825 eura). Mjesto u glavnom ždrijebu turnira, zahvaljujući specijalnim pozivnicama organizatora (wild card), imaju mladi hrvatski tenisači **Duje Ajduković**, **Matej Dodig** i **Luka Mikrut**.

RUKOMET

Prekinut susret između Nexea i Zagreba

Zbog gužve u kojoj je ozlijeđen delegat susreta **Ante Josić** prekinut je susret između dva najbolja hrvatska kluba *Zagreba* i *Nexea*. U vrlo nervoznoj atmosferi duela u Našicama, pri rezultatu 16:9 za Zagrepčane, jedna sudačka odluka je isprovocirala domaćeg igrača **Marka Bezjaka** koji je ramenom, u prolazu, udario delagata. Susret će vjerojatno biti registriran 10:0 za Zagreb.

Foto: HINA

nalu, ali do tada moraju svladati svoje protivnike u četvrtfinalnim i polufinalnim dvobojima. Na startu doigravanja (9. i 16. travnja) *Spartak* igra protiv osmoplasiranog *Kansai Heliosa* (Slovenija), dok Vojvodina za protivnika ima *Sutjesku Elektroprivredu* (Crna Gora). U slučaju (očekivanog) prolaska u polufinalnu rundu *Spartak* bi igrao protiv boljeg iz četvrtfinalnog duela između *Širokog* i *MZT Skopje Aerodrom* (Makedonija), dok bi Vojvodina trebala igrati protiv pobjednika četvrtfinalnog para *Zlatibor Gold Gondola* (Srbija) i *Podgorice* (Crna Gora). Prema propozicijama ABA 2 natjecanja u četvrtfinalu i polufinalu igraju se dva susreta, a pobjednik će biti momčad koja zabilježi dvije pobjede ili bude imala bolji ukupni koš količnik u slučaju rezultata 1-1 u pobjedama.

D. P.

Umotvorine

- * Šuti ili kaži nešto bolje od šutnje.
- * Ujed se ne liječi ubijanjem psa.
- * Sitne stvari utječu na sitne duše.

Vicevi, šale...

Idem u teretanu samo da govorim ljudima koji trče na traci da mogu i vani to isto, samo besplatno.

– Tata, mogu li uzeti tvoju kosilicu za travu? Htio bih zaraditi nešto novaca.

– Naravno sine, jako sam ponosan na tebe! Sin postavlja oglas na »Kupujem prodajem« – Prodajem dobro očuvanu kosilicu po cijeni od 60 eura.

Nikad mi neće biti jasno zašto je majka sedam kozlića išla po mlijeko kad je koza.

Mudrolije

* Kada se fokusiraš na probleme, imat ćeš više problema. Kada se fokusiraš na mogućnosti, imat ćeš više prilika.

* Čovjek ima pravo gledati drugoga s visine jedino kad mu pomaže da ustane.

* Prevelika sloboda nalikuje vjetru koji, kada se rasplamsa, sve tjera pred sobom i uništava plodove drveća.

Vremeplov – iz naše arhive

Izbori 2016., Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova) Triba kazat kako jeste

Bile dvi komšince, dvi ćudi. Samo su valjda u tim i bile jednake da su obadve volile rakiju. Uvik visile edna kod druge, al edared njim zarasle staze. Nasisale se batakurnjače, pa se srepile i nije ostalo samo na vikanju i skikanju, već edna maznila drugu da se ova takim raščenila. Ova što je leđima poljubila zemlju udarila u dreku:

– Ajmana edna, učvala, raščupača, a još i kurva! Varaš tog tvog štrapljastog blendu, a bar da si kaka persona, već da ti nije tog čvrljavog nosa, travu bi mogla pasit. I ti 'š udarat mene?! Mene, ednu čestitu i poštenu ženu!

Raspečila noge i baš je briga što joj sramota vidi svita; graja, al sve pogrdne riči što joj na usta dođu. I zna se kraj: otrčala bistošu na tužbu, nek zna sav cirkuluš šta je bilo, al daborme da ne kaže kako je na komšincu napivala ko ona tica što ovce davi već samo tira da je dobila po njokalici.

– Dobro, ženo, sutra posli užne da si tu, a rad one kavgadžince poslaćemo policaja, pa će se vidit za koga je perje, a kome ćemo čutku zavrnit. – bistoš će oma razgalit.

Drugi dan evo dvi stare druge i bistoš uzo prida se onu što je policaj dovo. Kaže kaka je tužba na nju. U nje nije samo ruka hitra već i u jeziku vitrenjača, a svaka druga rič joj: triba kazat kako jeste!

– Da, gospodaru, plenila sam je – triba kazat kako jeste – slatko me palo. A jel ona prijavila šta je na mene lajala?

– E, nije.

– Daborme da nije! Daborme. Misli ona – triba kazat kako jeste – da ste Vi luckasti, pa ćete samo mene uzet priko kolina.

– Dobro, dobro – bistoš vidi da će tu tribat skrućit divan, pa dobro ni ne sluša već požuriva – kaži ti šta je lanila.

– Al svašta ružno, pa da je moj čovik – triba kazat kako jeste – blendo i Bog sveti zna šta još.

– I ti nju onda plenila?

– Al onako od srca – triba kazat kako jeste.

– Misliš ti da to mož tako?

– Daborme da mož kad je zaslužila.

– A čime, Bože?!

– Vikala je na mene da sam kurva.

– Ako je, al nije slobodno tuć čeljade.

– Nije?! A šta bi Vi radili, gospodaru, da ja za Vašu ženu vičem – triba kazat kako jeste – da je kurva.

Od bistoša oma posto pućak, zacrvenio se sve do pete, skočio do vrata:

– Napolje! Da Vas moje oči više ne vidile!

A kavgadžinca ruke na kukove:

– Gospodaru, šta vičete?! Ako ste Vi poludili – triba kazat kako jeste – al ja baš bogame nisam.

Pričao Marko Vojnić Purčar – Pulak

Pripovitke, 1998.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Briga

Ni prošlo ni par dana strina Evča poručila da ope' triba, i to friško, doć na klupčicu. Već sam se sad i zabrinio, šta sad ope' ima novo. Svi dojurili, posidali, a nema strina Evče. Svi se čudu šta j' to sad. Naručila nas, a nje nema. Kad ono otvara se kapija od njeve kuće, izlazi limuzina. Iđe k nama. Ta strina Evčina sestra ju dotirala do same klupčice. Sam što ni porušila i nas i klupčicu. Izlazi strina Evča iz limuzine, uzdiše, kvakom se podupire. Sida na klupčicu. »Pa di si za Boga miloga, Evča? Em si nas naručila, em kasniš, em ti donašu, em sad vidimo kako šantaćeš. A sade kako čujem kako uzdišeš još sam se sad zabrinila«, baka Janja će. Sida strina Evča, namišća se, pomalo i jauče pa će: »E, čeljadi, drago mi je da čujem da se i vi brinete za mene. Sam da znate i država se pobrinila, brine za mene«. Ni ni završila redovno kad baka Janja pita: »Evča, ko da b' rekla da si se štagod razbolila, da ne kažem tila umrit al vidim da i nisi umrla. Ako s' bila kod doktora pa država zato plaća doktore da nas spašavu. Ne triba se tu potli zafaljivat nikom. To narod sve plaća«. Na to će strina Evča: »Slušajte, glete čeljadi, išla ja u ambulantu podić likove. Znete ono što svakog miseca moraš. Kad ispid ambulat, ta virujte mi tri-četir kere, a jedan se baš ispružio ispid vrati i ne miče se. Kažem ja njemu da se sklonji. Više put. On ništa. Kako sam ga ja krenila prikoračit, a on mene zgrabio za nogu. Dreknila sam da se vala i kera uplašio pa pobigo. Brzo kod doktora. Pokazivam mu što mi kera ugrizo. Bome, vidu se zubi, krv curi. Lipo su se doktor i sestra pobrinili za mene, al još boli. Ka' sam izašla napolj' i rekla čeljadima šta mi se desilo, oma su mi svitovali da se vratim natrag da tražim kod doktora uput. Sve rekli kako da onda odem kod fiškala pa mož tužit državu. Zaradit i novaca što ti kera ugrizo. Ja ni pet ni šest natrag. I ni se doktor ni bunio, on u brige piše uput za bolnicu. Brine se ope' za mene. I snaja zabrinuta, došla po mene pa pravac bolnica. A zamislite tamo. Tražu od mene da prijavim koji mi kera ugrizo, da ga vala idem uvařit. A ja ne znam di mi glava. Ta puno selo kerova. Znam da j' bio nikaki crni i da mi ugrizo. Više ništa. Sa' ću ja it vatat keru. Bože, i taj doktor ni kako triba. Do kreveta da mi doć. No nikako su mi i tu dali sve što triba. Završili kod advokata. I on se lipo pobrinio za mene. Reko da tribam tužit državu pa ću cigurno dobit sto iljada od države. Ispotpisivala se i sva sritna biž kući. Ko u buđelaru da već nosim sto iljada. Eto, i naš doktor se pobrinio, i u bolnice se pobrinili, fiškal se pobrinio a i država će se pobrinit pa platit. E, to j' briga, čeljadi«. »Bože dragi, Majko sveta, pa, Evča, ti nisi sva svoja. Pa kaka j' to briga? Ta selo nam puno kerova ko kerovi buva. Mal-mal pa kogagod ugrizu«, baka Marica će. Baka Manda objašnjava kako j' iz države pobigo ko j' mogo, jedino kerovi nam ostali. Bisno će: »Nit se kogod brine čiji su, jesu zdravi jel bisni. Nit je ko vata. A za platit se ima«. Baka Tonka bisno: »Jest, ima i oni što se brinu za te kerove što se već po cili dan paradiro po selu. Vala ni vikati na njega ne smiješ. Još mož i nastradat i na sudu završit, nisi dobar spram nji«. Ne razumim se u tu državnu kersku politiku, al vidim ko da se država malkice, malkice više brine za čeljade nek za kerove. Briga j' to. A možda i ni baš nikaka biga».

U NEKOLIKO SLIKA**Sastanak s roditeljima
budućih prvšača**

Alva oblande

Alva oblande ili carigradske oblande veoma su sladak kolač koji podsjeća na šampitu. Njihova priprema ne traje dugo, ali je zahtjevnija. Kolač je ovo koji se sastoji od jednostavnih i svima dostupnih sastojaka, baš kao i svi stari recepti koje dijelimo s vama.

Ovaj kolač je sada gotovo zaboravljen, a nekada se na sjeveru Bačke pravio za svečanije prigode i veće blagdane.

Sastojci:

8 bjelanjaka
0,5 kg oraha
0,5 kg šećera
200 g meda
1 pakiranje oblandi

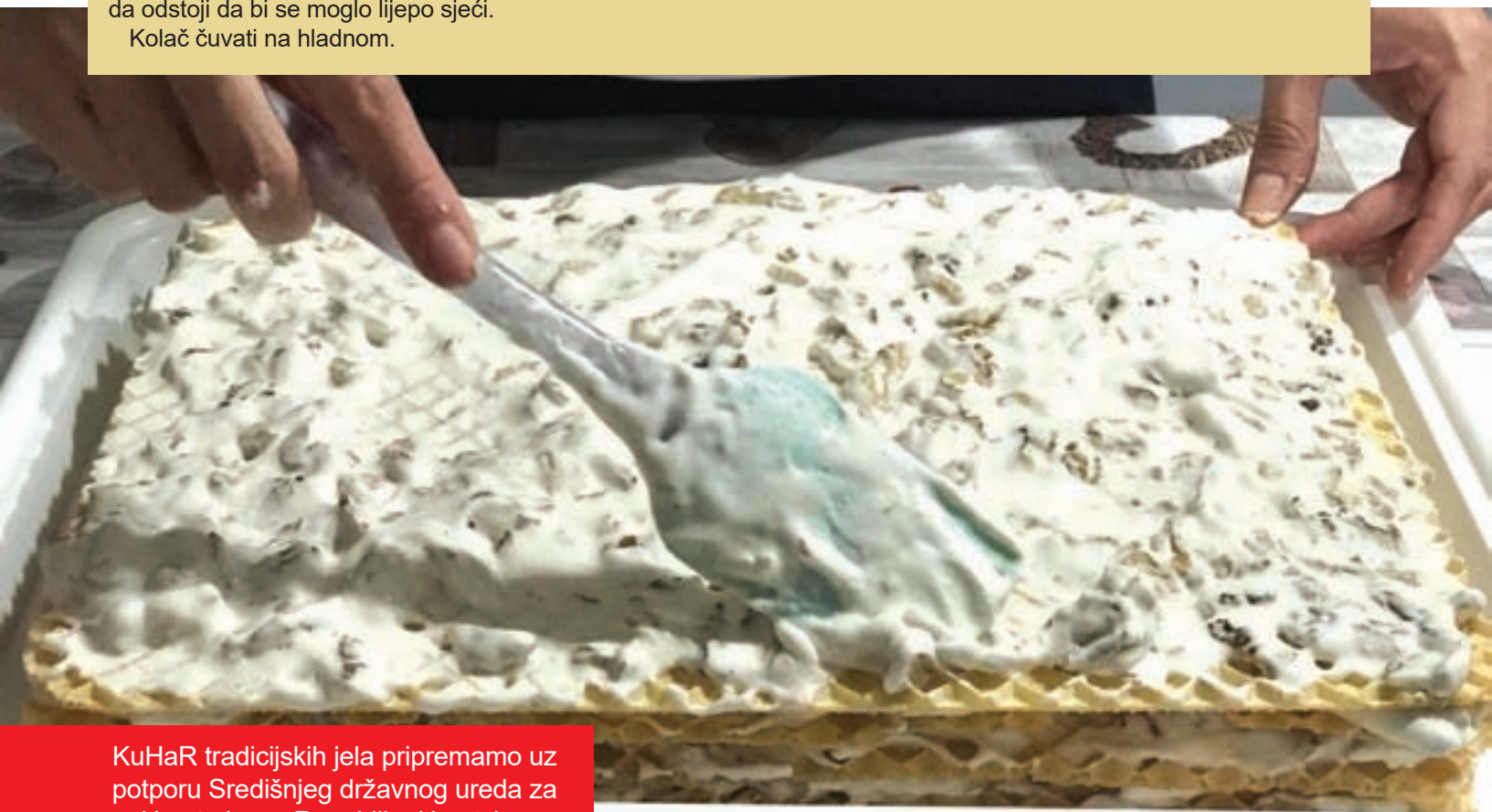

Priprema:

Orahe isjeckati na krupnije komade, trake. Bjelanjke odvojiti od žumanjaka i čvrsto ih umutiti. Tijekom mućenja u bjelanjke dodavati i šećer. Sve dobro sjediniti da se šećer rastopi te dobiveni »snijeg« od bjelanjaka kuhati na pari 15-ak minuta uz neprestano miješanje. Krem kuhati dok se ne zgusne. U međuvremenu rastopiti med te ga sipati u krem i sve zajedno kuhati još koju minutu na pari. U smjesu dodati pripremljene orahe i po želji narendanu koru limuna. Oblande premazati kremom te ih redati jednu na drugu. Na posljednju se ne maže krem. Dobro ih pritisnuti te ostaviti preko noći da odstoji da bi se moglo lijepo sjeći.

Kolač čuvati na hladnom.

KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz
SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz
NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099
Program: 024/600-011
SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

Lista br.

5.

1. Zvonko Milas
2. Nevenko Barbarić
3. Radoje Vidović
4. Dario Pušić
- 5. Jasna Vojnić**
6. Vlatka Martinović
7. Ana Andrić
8. Mate Omazić
9. Nataša Pavić
10. Ivan Guban
11. Daniela Miloš
12. Ljubomir Majdandžić
13. Veselko Jovanović
14. Rajka Mikulić

HDZ